

Masteruppsats i offentlig förvaltning VT 14
Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet
Björn Wikman
Handledare: Gregg Bucken-Knapp
Examinator: Stig Montin

Europeiska unionens mobila medborgare och rätten till välfärd

*- en analys av den mediala bilden kring mobila
EU-medborgare och deras rätt till välfärd i
Danmark*

Abstract

The article contributes to debates surrounding the media framing of mobile EU-citizens and the view of them. The article's main concern surrounds mobile citizens and their rights to Danish welfare. The result showed a willpower of changing the Danish welfare model into a more deservedness based system. This strive is based on a problem definition based on the belief of that the Danish welfare system is threaten by a large migration of EU-migrants. The media framing reveals a picture of the migrants as a burden to the Danish society. This strive of change can be seen in the media especially during 2013 concerning a debate about EU-citizens' rights to Danish welfare. The problem definition surrounds a threat towards the Danish system and without change could the whole system collapse. In the long term could this problem definition lead to a change of the Danish universal welfare system to a more deserved based one.

Keywords: Media framing, welfare chauvinism, Bacchi, Denmark, optjeningsprincipen

I. Förord:

Intresset för att skriva denna uppsats och pilotstudie grundades under ett seminarium med EU-minister Birgitta Ohlsson. Hon började tala om en förändring som börjat ske i ett flertal av EU:s medlemsstater där diskussionen kring att vissa grupper inte borde vara välkomna, att Europas öppna gränser borde åter slutas. De är ett hot mot våra länder, sades det. Jag började genast fundera över hur man obehindrat verkade beskriva olika grupper i Europa som en börda och som en fara. Vad händer med synen på människan i Europa? Vart är vi på väg?

Jag vill tacka min handledare Gregg Bucken-Knapp som gett mig många bra uppslag. Karin Zelano från universitetet har också varit ett stort stöd i form av bollplank. Dessutom vill jag tacka Folkpartiet i Göteborg som varit en inspirationskälla under skrivandet.

/Björn Wikman
2014-05-28
Göteborg

Innehållsförteckning

I.	Förord:	3
II.	Introduktion:	7
III.	Upplägg	10
IV.	Syfte	11
V.	Bakgrund – Migration, arbetsmarknad och välfärden inom EU	13
	Behovet av en ökad migration.....	13
	EU-systemets framväxt	14
	Migration och den gemensamma arbetsmarknaden	17
	Det öppna Europa, ”social turism” och välfärden	20
	Den nationella och gemensamma välfärden.....	21
	Det framtida EU	24
	Danmark; välfärden och migrationen.....	25
	<i>Optjeningsprincipen</i>	27
VI.	Teori	29
	Välfärdschauvinism.....	29
	Media Framing	31
	Medias roll i den demokratiska staten.....	31
	Medias brister	32
	Vad är media framing?	34

Problemskapandet och agendasättande	37
CNN-Effekten	39
Välfärdschauvinism, Media framing & uppsatsens frågeställningar	40
VII. Material	41
Media.....	41
Metod	42
Innehållsanalys - Content analysis - Media framing	42
Kodningens och modellens svagheter.....	43
Bacchi och WPR	44
VIII. Resultat & Analys – den danska mediabilden 2004-2013.....	45
Kodningsschemats principer	46
Vad är ”problemet” gestaltat att vara? Vilka underförstådda antaganden finns kring ”problemet”?	49
Hur framställs subjekt inom problemet?	53
Vad har lämnats oproblematiserat?	56
Vad kan troligt förändras? Vad är troligt att inte förändras? Vem tjänar troligtvis på denna framställning?	58
Skulle reaktionen vara annorlunda om framställningen hade varit annorlunda?	61
IX. Diskussion & slutsats	63
En gemensam välfärd?	64
XI. Sammanfattning & fortsatta studier	67
XII. Källor:.....	68

Bilaga 1 - BNP/Capita i Europa	74
Bilaga 2 Sammanställning av Nyhetsklipp 2004-2013	75

II. Introduktion:

Den nordiska välfärdstaten och globalisering har sedan länge ansetts vara en omöjlig kombination (Xu, 2007:89). Detta beror bland annat på den historiska och starka koppling välfärden har haft till nationalstaten och globaliseringens försvagning av statens roll i samhället. Under de senaste 60 åren har vi sett en utveckling av ett mer integrerat EU-samarbete som är en del av den världsomfattande globaliseringen. Nationalstatens välfärd och den europeiska integrationen har varit och är på kollisionskurs med en växande migration och där nationernas gränser blir svagare, tror många. Den tid då nationalstaternas välfärdssystem skapades är inte samma värld som vi har idag. Välfärdssystemet framstår inte vara anpassad för idag och många menar att den nordiska modellen måste förändras i relation till ett öppet och mer diversifierat Europa. En ökad migration ställer då nya krav på välfärden och välfärden ses samtidigt som en viktig del i en ökad och lyckad integration inom unionen.

Sedan 2004 har man börjat skönja, för första gången på 60 år, att den fria rörligheten har börjat bli ifrågasatt och kontroversiell på ett sätt som inte setts tidigare (Dobson, 2009:121). Kritiken spädades på av en djup finanskris och troligtvis på grund av att de försvarsmekanismer som tidigare fanns för vissa medlemsstaters medborgare försvann 1 januari 2011 och 2014. EU:s medlemsstater letar nu efter rätt väg för framtiden. Staterna måste bli mer sammanbundna eller helt bryta sig ur menar många, exempelvis Hans-Werner Sinn, chef på Institute of Economic Research (Sinn, 2014). Vissa talar om att begränsa friheterna – *EU är inte redo*, menar man (Winberg & Lundgren, 2014). Andra pratar om ett behov av en europeisk integrerande socialförsäkringsmodell – anpassad för alla européer som följd av den ökade integreringen som sker i Europa (Paraschivescu, 2013:408). En tredje grupp talar om välfärdstatens död i en allt mer globaliserad värld (Xu, 2007:89) Frågeställningar är fortsatt många – ingen verkar veta vad EU utvecklas emot och hur nationella välfärdssystemen skall hantera situationen. Mot allt detta finns en skepsis där man menar att hela debatten är överdriven och att hotbilden är en chimär. En chimär som används i ett politiskt syfte med strävan till att förändra välfärdssystemet (Mau & Burchardt, 2009:225).

Denna fallstudie koncentreras på Danmark då det är ett land som baseras på generell skandinavisk välfärd. Det är också den enda av de tre EU-länderna från den skandinaviska

välfärdsmodellen som påvisat en restriktiv politik under båda de senaste utvidgningarna av EU, 2004 samt 2007. Danmark är med andra ord ett land med en universell välfärdsmodell men som påvisat tydliga tendenser till en förändring. Det gör valet av Danmark som land intressant då det speglar en extrem i sammanhanget. (Slothuus, 2007:332) I Danmark pratar man om en dansk välfärd under hot på grund av en stor inflyttning från andra europeiska länder och man talar om en bomb och kollision mellan välfärd och den fria rörligheten. Ett tydligt exempel på att det idag finns en konflikt var när före detta ministern Brian Mikkelsen gick ut i debatten och talade om migrerande EU-medborgare som ”*bisværme eller græshopper*”¹. Mikkelsens liknelse var i andemeningen att den danska välfärden stod inför en kris. Den danska välfärden klarar inte av de horder av migranter som kommer och tömmer den danska välfärden för att sedan resa vidare, menade han. Samtidigt kan många påvisa den stora vinst för alla medlemsländer den fria rörligheten inneburit (Ruist, 2013). Vad är anledningen till den splittring det talas om? Kan den grundas i den syn vi har på varandra i Europa – på våra europeiska (o)vänner?

För att undersöka den bild vi har av EU-migranter kommer jag i denna uppsats och pilotstudie undersöka medias spegling av dem för att förstå hur politiken kunnat utvecklas dit den har och försöka förstå den möjliga vägen i framtiden för dansk välfärds utveckling. Varför jag har tittat på media och mobila EU-medborgare beror på medias roll som en central aktör i skapandet av politik idag. EU-medborgarna och framförallt majoritetssamhällets syn representerar möjligheten för ett mer integrerat EU. Media är en av de största aktörerna i att skapa problembilder och utforma politikens agendor. Agendan är grundläggande då den blir ramen för de politiska samtalen. Vad vi målar upp som problem och vilken etikett vi sätter på situationer eller händelser blir också lösningen, det vill säga de politiska besluten. Politiken grundas i problemlösning och medias roll i speglingen av verkligheten och blir därmed grundläggande för samhällets utveckling.

För att beskriva och genom det försöka förstå hur Europa utvecklas kommer jag följaktligen i detta arbete titta på hur vi, EU-medborgarna, beskriver varandra och vilka möjligheter och risker vi ser med samarbetet genom vår syn på våra EU-fränder. Denna studie kommer därför redovisa den bild tre danska dagstidningar ger av EU-migranter och den diskussion som sker

¹ Borgerlige: Regeringen lader EU undergrave velfærdsstaten Berlingske Tidende. Publicerat 2013-06-18 23:45. Johan Blem Larsen og Thomas Sand.

kring ett mer integrerat Europa. Det grundläggande perspektivet kommer att vara hur tidningarna rapporterar kring välfärdens vara eller icke vara för mobila medborgare och riskerna och möjligheter kring ett allt mer integrerat Europa. Det tidningar skriver idag skapar nämligen ramarna för en framtida verklighet. (Lee et al., 2008:695; Peel & Steen, 2007:1060; Richards et Al, 2014:27)

Varför skulle detta vara intressant att studera just nu? Vad vi vet från historien är att i kriser uppstår ofta omfattande omställningar. Vi upplever idag historiska förändringar när det gäller migrationen inom Europa. Den ekonomiska krisen kan också få stora påverkningar på mobiliteten i Europa. Vi kan få en än mer integrerad marknad inom EU vilket skulle betyda än större omflyttning. (Glouris et Al. 2013:2:321) En fungerande välfärd är också en viktig del i en fungerande flexibel arbetsmarknad. Frågan är dock vilka problembilder som finns då de kan bli grundläggande för unionens framtida utseende och utvecklingspotential. I ett Europa som kan behöva integreras mer och mer blir synen av sina EU-fränder viktigt för möjligheten för en mer flexibel arbetsmarknad exempelvis. Min hypotes baseras på att välfärd är ett av de starkaste bindemedlen för att bygga upp en gemenskapskänsla. En gemensamhetskänsla är, enligt många, det Europa skulle behöva mer av för att öka migrationen och därmed stärka ekonomin. Därför kommer välfärden vara fokusområdet och specifikt synen på välfärd för andra EU-medborgare. Varför är då synen på EU-medborgare så viktig? Jag tror att bilden av varandra kan bli avgörande för hur ett fortsatt sammanhållet och ett mer integrerat Europa kommer se på de nya utmaningar vi kommer att möta och hur vi kommer att lösa dessa.

Frågeställningarna i denna pilotstudie är:

- **Hur ser man på och hur framställs mobila EU-medborgare i dansk media?**
- **Vilka problem framställs i den danska median gällande den fria rörligheten i relation till de mobila medborgarna och den inhemska välfärden?**
- **Finns det tendenser till att den danska välfärden kommer att förändras på grund av en mer mobil arbetsmarknad inom EU på grund av den danska mediabilden?**

III. Upplägg

Uppsatsens upplägg grundas i syftet som är att förstå den mediabild som målas upp kring mobila EU-medborgare då den problemformulering som speglas i media till stor grad kan påverka den framtida politiken. För att kunna få en förståelse för den problematik välfärden står inför inom EU redovisas först bakgrundsinformation. I bakgrundskapitlet redogörs behovet av migration i dagens Europa. Efter det hur migrationen ser ut och hur den gemensamma arbetsmarknaden har utvecklats. I kapitlet *Det öppna Europa, "social turism" och välfärden* redovisas forskningen kring den kollisionen man ser mellan välfärden och migrationen inom EU. I det sista bakgrundskapitlet redovisas undersökningens fokus; Danmarks migrations- och välfärdspolitik liksom optjeningsprincipen som blir en följetong i dansk media.

I det efterföljande teorikapitlet klargörs teorin som blir ledande för analysen, välfärdschauvinismen. Teorin kring välfärdschauvinism baseras på en tanke där välfärden inte tillhör alla utan endast de som bor i landet. Den andra teorin i denna uppsats är media framing. Kortfattat baseras teorin kring media framing i att media har en grundläggande påverkan på vår syn på problemformulering. Medias gestaltning av verkligheten är med andra ord vägledande för problemformulering, agendasättande och senare de politiska besluten som sker i en demokrati.

Material- och metodkapitlen redovisar hur och vad jag analyserar. Uppsatsen huvudmaterial, förutom tidigare forskning, är de tre danska dagstidningar Berlingske Tidende, Morgenavisen Jyllands-Posten och Politiken mellan åren 2004 till 2013. Med bakgrund, teori, material och metod som grundläggande för resultatet analyseras detta kvantitativt och kvalitativt. Följande kapitel summerar och diskuterar analysen och uppsatsen avslutas med en sammanfattning som även inkluderar eventuella fortsatta studier.

IV. Syfte

Mitt syfte med min uppsats och pilotstudie är att förstå den mediabild som målas upp kring mobila EU-medborgare då den problemformulering som speglas i media till stor grad kan påverka den framtida politiken (Lee et al, 2008:696; Boydstun & Glazier, 2013:707; Robinson, 2005:7). Hur ser vi på de rörliga, mobila medborgarna i Europa? Vad är det för bild européer har av varandra? Hur beskrivs den nya verkligheten med ökad omflyttning mellan EU:s medlemsländer? Är det ett hot eller en möjlighet? För att undersöka detta kommer uppsatsens kärna kretsa kring speglingen av mobila EU-medborgare i deras relation till det danska välfärdssystemet i media. Synen på våra EU-grannar är avgörande för hur den framtida politiken formas och därför också starkt påverkande på hur den framtida danska välfärden kommer att utformas. Uppsatsens idé finns i att problembilder är vägledande för politiken. Den hegemoni som skapas blir ramverket kring hur en fråga kan utvecklas (Bergström & Boreus, 2005:321). Frågor som vilket ansvar EU, EU:s medlemsländer, regioner och kommuner baseras i grunden på vad som faktiskt definieras som problemets kärna. Hur den problembild ser ut som beskrivs och vilka konsekvenser kan den få?

Genom att förstå hur medborgare i den gemensamma unionen beskrivs i ett land och framförallt hur verkligheten beskrivs för de som bor i landet är avgörande för hur EU-samarbetet kommer att utvecklas. Förutsättningarna för de EU-medborgare som flyttar till annat EU-land påverkas starkt av synen på migrerande EU-medborgare. Detta beror bland annat på att den verklighetsbilden kan influera till olika grad den politik som förs inom och mellan medlemsländerna. Den politik som sedan förs kan förstärka problembilden och som i sin tur återigen påverkar politiken. Problembilden blir med andra ord grundläggande och därför vital för det nuvarande och framtida Europa. Det är nu agendan sätts för vad som kommer att vara möjligt att diskutera i framtiden. (Carragee och Roefs, 2004:222)

Varför jag valt välfärden som fokus beror på att det är en tydlig markör på en klassisk diskussion som förts inom EU. Rätten till välfärd är också en tydlig markering på den status man har i ett land. Välfärden är central i diskussionen kring migration inom, och integration av, EU, menar Geddes (2003:160). Tidigare forskning har dessutom påvisat att tidningsartiklar har en direkt påverkan på människors inställning till vem som har rätt till

välfärd (Slothuus, 2007:324, 333), liksom att den allmänna synen på grupper i samhället är avgörande för hur förtjänta man anser dem vara (van Oorschot, 2006:25). Konkret är uppsatsens syfte att förstå mobila EU-medborgares relation och synen på deras plats och rättighet i det nya landet. Synen på det mottagande landets välfärd är en grundläggande idébild för att förstå EU:s potentiella utveckling, menar jag.

För att förstå grunden till den problematik, mellan välfärd och en större migration, som många menar att de europeiska och specifikt det danska välfärdssystemet står inför kommer jag i nästa kapitel kortfattat beskriva behovet av ökad migration, den europeiska unionens utveckling, den ökande integrationen och migrationen inom unionen och specifikt den danska utvecklingen inom området.

V. Bakgrund - Migration, arbetsmarknad och välfärden inom EU

Att krig enar och kris splittrar är en kort sammanfattning av EU:s utveckling (Schall, 2012). Europasamarbetet startade efter andra världskriget och enade en splittrad kontinent. Europa är idag i en ekonomisk kris, vilket också har påvisat att kriser tär på samarbetet och många vill exempelvis sätta stopp för den fria rörligheten inom unionen. David Camerons utspel i december 2013 är ett exempel på detta: *"Migrants from poor countries that join the European Union should be banned from moving to Britain"*² Det är motsägelsefullt då krisen, enligt många, borde mötas med ett ökat närmande och ökad migration. För att förstå dagens danska debatt måste man se till vilka behov som finns, den historiska utvecklingen av EU och vad EU:s framtida utmaningar är.

Behovet av en ökad migration

Krisens lösning härleds ofta till ett behov av en mer flexibel arbetsmarknad. Enligt Åslund (2006:71) finns ett behov av en mer gränslös och flexibel gemensam europeisk marknad för att få den att utvecklas. Om vi jämförelsevis tittar över Atlanten ser vi den amerikanska traditionen där synen på geografisk rörlighet är betydligt mer flexibel. Från ett arbetsmarknadsekonomiskt perspektiv är människors flexibilitet, den geografiska rörligheten, viktig för att skapa en dynamisk marknad. Att ett område under en kortare tid har sämre ekonomisk utveckling skulle i den bästa av världar skapa emigration till områden med ett underskott av arbetstagare. Något som vi i mycket högre grad kan se i USA än inom EU. En halv procent av européerna jobbar i andra stater till skillnad mot USA där siffran är två och en halv procent. (Kuvik, 2013: 117). Jämförelsen kan framstå som svag med tanke på olikheterna mellan EU och USA. Det har samtidigt skett en ökad migration de senaste tio åren sedan de tio östeuropeiska medlemsstaterna gick med men fortsatt är omflyttning liten. (Dobson, 2009:123) Detta beror bland annat på välfärdssystem, boende, pensionssystem, språk och kulturella barriärer, menar Schall (2012:135).

Är det då så viktigt egentligen med en flexibel arbetsmarknad? En sämre flexibilitet och omflyttning skapar ett mer segregerat Europa, men bromsar även potentiella tillväxtzoner.

² <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/immigration/10517128/Stop-unrestricted-immigration-from-poor-EU-countries-David-Cameron-suggests.html>

Risken för permanent fattigdom ökar om vissa områdens utveckling helt stannar upp. En rörlighet är också vital för välfärdens hållbarhet då unionen står inför en enorm demografisk utveckling där antalet personer i arbetsför ålder minskar i de flesta länderna. Varför har då Europa en betydligt mindre flexibel intern arbetsmarknad? Rent juridiskt har utvecklingen öppnat upp den europeiska marknaden under en längre tid. Det har heller aldrig varit så billigt att resa som idag liksom att det aldrig funnits så många som kan tanka sig arbetsmigrera (Bergström, 2012:11). Jurado och Bruzzone (2008:4) talar om ett behov av ett holistiskt synsätt på migration, arbetsmarknad och välfärd. Det måste ses i ett system där migration, arbetsmarknad och välfärdssystem måste utvecklas tillsammans då alla är beroende av varandra för att fungera väl.

Sammanfattningsvis kan vi se ett Europa i behov av omflyttning men som möts av en motvilja. Fri rörlighet är en beståndsdel i det europeiska samarbetet men den framstår inte fungera på alla plan (Åslund, 2006:71-72). Vi kan se att tre av de fyra friheterna; tjänster, varor och kapital lyckats att etablera sig. Den fjärde, människor, är inte till samma grad integrerad i system än. EU framstår ha ett behov av en mer intern migration inom unionen, men varför lyckas det inte? För att förstå migrationens utveckling inom EU måste vi se till den historiska bakgrunden.

EU-systemets framväxt

Europeiska kol- och stålgemenskapen trädde i kraft i juli 1952, den första stora överstatliga överkommelsen i Europa. Alla sex grundmedlemmar tog för första gången steget att släppa en del av sin självbestämmanderätt till förmån för gemenskapens, om än på ett väldigt begränsat antal områden. En stor drivkraft till skapandet var två världskrig som slagit Europas stater sönder. Beroendet av varandra skulle göra krigsföring svårare och framförallt dyrare. Gemenskap skulle stoppa ett tredje världskrig.

Romfördraget undertecknades i mars 1957 och skapandet av en gemensam marknad var ett faktum. Misslyckandet med en gemensam försvarsgemenskap 1954 omöjliggjorde inte att man lyckades komma överens om en ekonomisk gemenskap på överstatlig nivå. Syftet med samarbetet var att kunna starta en politisk union med mål till en bredare europeisk integration. Bomberg med flera (2008:7) menar att detta skedde då man insåg att detta var ett sätt för

integrationen men även att den kollektiva makten gjorde Europa till en större aktör internationellt. Tydligt är också den sociala aspekten som fanns med i Romfördraget. Fem av sju punkter har sociala aspekter av någon grad.³

Under 1980-talet infördes den Europeiska enhetsakten vilket möjliggjorde att sänka handelshindren och öppna upp för en fri handel av varor, tjänster, kapital och människor. Detta innebar också att Europaparlamentet fick ökade befogenheter. (Hooghe & Mark, 2001:1) I och med Maastrichtfördraget bytte EG namn till EU men framförallt infördes det europeiska medborgarskapet. Detta gav bland annat rätten för alla medborgare att röra sig fritt och bosätta sig fritt inom hela unionen. Genom detta beslutades även att skapa en ekonomisk och monetär union. Maastrichtfördraget innebar också ett större gemensamt socialt ansvar genom bland annat: Främjande av sysselsättningen, förbättring av levnads- och arbetsvillkoren, fullgott socialt skydd och utveckling av mänskliga resurser för att möjliggöra en varaktigt hög sysselsättning och integrering av mindre gynnade personer på arbetsmarknaden. (Philip, 1999:122) Amsterdamfördraget blev i sin tur verklighet 1999. Det innefattade bland annat Schengenavtalet som tog bort gränskontrollerna mellan medlemsländerna. Tanken kring en större social betydelse var dock inte lika tydliga längre. (Kjaer, 2004:103) Den europeiska utvecklingen har gått stegvis och lagt grunden till den legala status varje EU-medborgare har idag. Ekonomisk och politisk integration har gjort det möjligt för den frihet som idag finns inom unionen genom exempelvis Schengen-medlemskapet. (Leska, 2012: 96)

³ **Romfördragets inledning klargör de fördragsslutande parterna att de:**

- "är fast beslutna att lägga grunden till en allt fastare sammanslutning mellan de europeiska folken,
- avser att säkerställa ekonomiska och **sociala framsteg** i sina länder genom gemensamma åtgärder för att undanröja de barriärer som delar Europa,
- uppställer som ett väsentligt mål att fortgående förbättra **levnads- och arbetsvillkoren** för sina folk,
- inser att undanröjandet av förekommande hinder kräver samordnade åtgärder för att garantera en **jämn utveckling**, jämvikt i handelsutbytet och sund konkurrens,
- är angelägna att stärka den ekonomiska gemenskapen mellan sina länder och att trygga en harmonisk utveckling genom att **minska klyftan** mellan olika regioner samt eftersläpningen för mindre gynnade regioner,
- önskar bidra till att gradvis avveckla restriktionerna i den internationella handeln genom en gemensam handelspolitik,
- ämnar bekräfta **den solidaritet som förenar Europa och utomeuropeiska länder och önskar trygga deras välståndsutveckling** i överensstämmelse med principerna i Förenta nationernas stadga, föresätter sig att ... bevara och stärka skyddet för fred och frihet och uppmanar de övriga folk i Europa som bekänner sig till samma ideal att ansluta sig till deras strävanden."

Under tiden växte också unionen i antalet medlemmar.⁴ där det stora steget togs 2003 då 10 nya medlemmar välkomnades på pappret. Den 1 maj 2004 blev de tio nya staterna officiellt EU-medlemmar. Detta var inte bara den största utvidgningen sett till antalet länder vid ett tillfälle, det var dessutom ur en ekonomisk synvinkel ett enormt steg sett till tidigare utvidgningar. De nya medlemmarna var de minst ekonomiskt utvecklade länderna som någonsin gått med, vilket också skapade en obalans som tidigare aldrig funnits. (Dobson, 2009:121)

EU samarbete har alltså stegvis blivit allt djupare med fler medlemmar. Generellt kan vi dock se en tydlig tendens där viss typ av samarbete gått betydligt längre än andra. Inom vetenskapen brukar man tala om negativ och positiv integration. Liberaliseringen och öppnandet av den inre marknaden definieras som negativ integration. Denna typ av integration har fungerat relativt smärtfritt i relation till försöken till positiva integrationen. Positiv integration definieras som gemensamma marknadskorrigerande åtgärder som socialförsäkringar och gemensamma skatter. Skillnaden mellan positiv och negativ integration är att det krävs betydligt mer av varje medlemsland gällande samarbete inom ramen av nationella intressen och att EU då tar makten över den nationella lagstiftningen i en betydligt högre grad gällande positiv integration. Dagens EU är framförallt sammanhållen genom negativ integration. (Berg & Spehar, 2011:83)

Sammanfattningsvis startade EU framförallt som ett fredsprojekt genom ekonomiska reformer och mycket har utvecklats sedan dess. Även fast tydliga sociala krav fanns i Romfördraget kan vi idag se att den negativa integrationen varit den som starkast växt. Ett av de tydligaste exemplen på den negativa integrationen är den fria rörlighetens framgång inom unionen. Fortsatt är dock omflyttningen mycket liten och det enligt vissa på grund av just bristen på positiv integration (Paraschivescu, 2013). I nästa kapitel kommer jag därför beskriva migrationen och den gemensamma arbetsmarknadens framväxt och varför den ser ut som den gör.

⁴ **Utbredningen av Romfördraget har ändrats genom följande anslutningsakter:** Danmark, Irland och Storbritannien (1972); Grekland (1979); Spanien och Portugal (1985); Österrike, Finland och Sverige (1994); Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern (2003); Bulgarien och Rumänien (2005)

Migration och den gemensamma arbetsmarknaden

Dagens globalisering är en kulturell och ekonomisk nyckelterm för att förstå förändrade befolkningsmönster i Europa (Ålund, 2007:280; Xu, 2007:87) Historiskt kan vi också se migrationens stora påverkan på mänsklighetens utveckling. Som Zelinsky säger:

” There are definite, patterned regularities in the growth of personal mobility through space-time during recent history, and these regularities comprise an essential component of the modernization process” (Zelinsky, 1971:221)

Det moderna Europa är grundat i större strukturella förflyttningar och samtidigt möjliggörandet till den allt större omflyttning som sker på kontinenten. Det har aldrig varit så billigt att resa som idag och det har aldrig funnits så många som kan tänka sig flytta (Bergström, 2012:11). Idag ser många mer migration och omflyttning som lösningen på Europas ekonomiska stagnation. Som tidigare nämnts är dock omflyttningen i Europa betydligt lägre än i exempelvis USA samtidigt som den är växande från relativt låga siffror (Dobson, 2009:123). Det finns dock relativt lite forskning över hur migrationen ser ut i Europa; exempelvis varför man flyttar, varför man valt att flytta till det specifika landet, hur länge man stannar, hur många som stannar för alltid och hur det påverkat den irreguljära migrationen vet vi inte med säkerhet. Kunskapen om den fria rörligheten inom EU är alltså fortsatt relativt outforskad. (Grabowska-Lusinska, 2013:41) Forskningen som genomförts kan emellertid påvisa stora förändringar i exempelvis flyttströmmar men den är inte särskilt detaljerad. (Glouris et Al. 2013:2:311) Det gör det svårt att skapa en överblick i en så pass komplex fråga. Risken som då öppnas är att mytbildningar skapas.

För EU är den typ av intern migration som idag sker ovanlig historiskt sett. Tidigare har vi kunnat se migrationsströmmar med tydliga kopplingar till exempelvis före detta kolonier eller asylinvandring från specifika länder under specifika perioder. (Kuvik, 2013:118; Geddes, 2003:151) Går vi än längre tillbaka i tiden var lokal migration dominerande, framförallt innan den industriella revolutionen. Man flyttade då sällan längre sträckor och man bytte sällan land eller tillhörighetsområde. Cirkulärmigrationen växte fram under den industriella revolutionen och byggde på att man flyttade för att sedan flytta tillbaka till sin ursprungsplats efter en

kortare tid, ofta baserad på skördetider. Kedjemigration startade på allvar med urbaniseringen och nybyggarländerna. Långa flyttkedjor skapades där några få satte lyckade exempel som fick större grupper att flytta permanent. (Engbersen & Snel, 2013:21) Under 1800-talet fanns en väldigt stor rörlighet i Europa baserad på olika migrationsmönster. Västeuropas arbetare blev allt mindre nationellt bundna genom få regleringar och ny teknik som skapade större möjlighet till förflyttning. Som en rekyl blev arbetsmarknaderna och förflyttningmöjligheterna efter första och andra världskriget allt mer reglerade. Det kalla kriget delade upp Europa i två världar. Staterna fick åter monopolet över sina gränser och flyttmönster. EU har sedan starten öppnat upp för en större flexibilitet återigen.

I och med en allt friare inre marknad har idag den europeiska omflyttningen förändrats återigen. Idag går strömmarna först och främst från fattigare till rikare länder inom EU. Migration från de fattigare delarna av Europa, även benämnda CEE- (Central and Eastern European) länderna har förändrats under en längre tid. Efter kommunismens fall i öst kan vi se tendenser i förändrat flyttmönster. Allt efter hand som Östeuropa blivit en del av EU och Schengen har också omflyttningen ökat. Denna förändring kan även skådas i vilka som flyttar sedan länderna blev medlemmar i EU. Efter att en tydlig tendens funnits i säsongbetonat arbete har allt fler olika typer av arbeten etablerats och därmed har migrationsmönstren förändrats. Förändrade flyttmönster har framförallt ökat sedan 2004.

Vi har sedan 2004 haft en stor ökning av antalet länder och även den socioekonomiska skillnaden har ökat då de nya medlemmarna var relativt fattigare länder än de gamla medlemmarna. Det fanns en tilltro till att de nya och fattigare medlemsländerna skulle kunna växa genom EU-samarbetet, den fria rörligheten och den inre marknaden. EU tillät dock restriktioner som skyddade den inhemska marknaden och framförallt de nationella välfärdssystemen hos de gamla medlemmarna under de första åren mot de nya medlemmarna från öst. (Glouris et Al., 2013:7–10) Dessa länder fördelades i fyra grupper: Den första gruppen (Belgien, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Luxemburg och Spanien) gav inga rättigheter till den inhemska välfärden eller arbetsmarknaden; i den andra gruppen (Österrike, Danmark, Italien, Nederländerna och Portugal) öppnades ett kvotssystem för tillgång till arbetsmarknaden; i den tredje (Irland och Storbritannien) fanns inga restriktioner för tillgång till arbetsmarknaden men inga välfärdsrättigheter; och i den fjärde (Sverige) fick de nya länderna samma status som de gamla medlemsländernas medborgare. Detta återupprepades

2007 när Rumänien och Bulgarien, unionens fattigaste medlemmar (se bilaga 1), blev nya medlemmar. Denna gång var det Sverige, Finland och nio av de tio nya medlemmarna, förutom Ungern, som gav lika rättigheter. De resterande medlemmarna skapade alla olika sorters försvarsmekanismer såsom behovsprövning av yrkesgruppen mot den egna arbetsmarknaden eller olika poängsystem för att få tillgång till arbetsmarknaden. (Kuvik, 2013:119–126) Efter sju års medlemskap, som EU-lagstiftningen föreskriver, försvann alla restriktioner. För de som blev medlemmar 2004 släppte dessa 2011 och för de som blev medlemmar 2007 släpptes de sista begräsningarna 1 januari 2014. Vi kan alltså först nu se hur östutvidgningen faktiskt kommer att påverka hela EU.

Så här långt har vissa tendenser dock börjat skönjas; Polen, Litauen och Lettland har hittills tydligast tagit del av den mobila rörligheten. Det är också där vi har kunnat se den största ekonomiska utvecklingen. Polacker är idag till och med dominerande minoriteter i vissa europeiska städer. Detta är förändringar som i slutändan kan förändra stora delar av EU på flera plan. EU har också haft en vilja att skapa större omflyttning genom exempelvis olika mobilitetsprogram. (Ruist, 2013)

Den internationella krisen som startade under 2000-talets senare hälft tros ha spätt på spänningen mellan migrerande EU-medborgare och icke-migrerande EU-medborgare (Geddes, 2003:150). EU och många av medlemsländernas ledare har dock försökt bevisa den öppna marknadens principiella vinst för alla. Det är dock en bild som inte är delad av alla. Den tilltagande oron som växt i Europa och framförallt i några av de äldre medlemsländerna har lett till politiska förändringar som tidigare påvisats genom olika försvarsmekanismer. Det finns med andra ord en kritik mot det öppna Europa men vad kostar då det Europeiska medlemskapet staterna? Risken för ökad arbetslöshet eller sänkta löner verkar väldigt markant. En undersökning påvisade att om immigrerades andel av den totala arbetskraften steg med 10 procent, föll den inhemska andelen av arbetskraften mellan 0,2-0,7 procent. (Angrist & Kugler, 2003:328) Liknande siffror finns för lönepåverkan. 1 procent ökning av migranter av den totala arbetsmarknaden sänkte lönerna i genomsnitt med 0,1 procent (Longhi & Poot, 2004:472) Vad vi kan se idag, tio år efter att den stora östutvidgningen skett, är att de flesta länderna i EU15 (medlemmarna innan 2004) har tjänat på de öppna gränserna. Lågt räknat bidrar mobila EU-medborgare med 1,21 till 1,45 gånger mer till intäkter än utgifter.

Den stora fördelen är framförallt en gynnsam ålder hos de som jobbar i andra EU-länder samtidigt som de tjänar mindre i genomsnitt. (Ruist, 2013)

Sammanfattningsvis kan vi se att Europa står inför nya utmaningar. Ekonomiskt framstår EU som en "win-win" situation samtidigt som motsättningar finns. Många ser bland annat därför behovet av ett mer integrerat Europa. I nästa kapitel kommer jag därför beskriva den arenan där samarbetet hittills varit relativt liten; den positiva integrationen - socialförsäkringar och välfärd.

Det öppna Europa, "social turism" och välfärden

Diskussionen kring EU, välfärd, migration och arbete är inte en ny debatt inom unionen. Sedan införandet av en fullständig gemensam marknad 1993 har debatt om "race-to-the-bottom" funnits. Konkurrens skulle leda till att alla länder skulle pressa ner löner och rättigheter för att inte förlora företag till andra länder. Risken var påtaglig i debatten att man utsätter Europas arbetare för social- och lönedumpning i och med en friare marknad. Det förutspåddes ett spel mellan Europas stater där bara den stat som pressade löner och sociala förmåner mest skulle bli vinnaren och till slut skulle alla bli förlorare. Denna rädsla tilltog 2004 när många östeuropeiska länder trädde in i unionen, stater i en helt annan ekonomisk situation än de gamla medlemsstaterna. Massmigration sågs av stora delar av Europas dåvarande 15 medlemsländers befolkning som ett rejält hot och flertalet försvarsmekanismer infördes i nästan alla länder. (Kvist, 2004:305; Schall 2012:129) Sverige före detta Statsminister Göran Persson skapade epitetet *social turism* kring de påstådda problemen med ett öppnare och utvidgat Europa. *Social turism* blev ett modeord under 2003 och 2004 när unionen utökades. Det var dock inte ett nytt ord då man redan tidigare i England hade en diskussion om *welfare tourism* eller *benefit tourism*. Tony Blair sa då: "we will take whatever measures are necessary to make sure that the pull factor which might draw people here is closed off" (Blair, 2004). Problembildens genomslag, att människor flyttade på grund av social turism, blev verklighet genom försvarsmekaniserna. Under slutet av 2013 har debatten kring den fria rörligheten återigen kommit upp på agendan. Detta beror bland annat på grund av att de försvarsmekanismer som tidigare funnits mot de senaste medlemsstaternas medborgare inte längre gäller från och med 1 januari 2014. (Ruist, 2013:19) Ruist (2013:25) beskriver problembilden för tio år sedan: "den fria rörlighetens baksidor har sannolikt varit

en massa väsen för nästan ingenting". Frågan är om vi rör oss mot samma diskurs, framförallt den fria rörligheten och kring välfärdens vara eller inte vara för alla EU:s medborgare, återigen.

Sammanfattningsvis skapar omflyttningen möjligheter men ställer samtidigt nya krav på unionen och medlemsstaterna. (Glouris et Al. 2013:2:7–10, Dobson, 2009) Frågan är hur staterna reagerar och kanske framförallt hur problembilden formas hos medlemsstaternas invånare. 2004 styrdes debatten av risken kring social turism. Välfärden ansågs hotad. Precis som den positiva integrationen är den sociala turismen ett synligt problem i den europeiska debatten. Vad är det då som gör välfärden och andra sociala frågor så speciella och märkbart svåra inom EU-samarbetet? I nästa kapitel kommer jag förklara välfärdsstatens framväxt och den speciella kopplingen den har till nationalstaten.

Den nationella och gemensamma välfärden

Välfärdsstatens framväxt byggde på tanken om att skapa stabilitet och broar mellan klasserna i samhället. Otto von Bismarcks introduktion av en socialförsäkring 1880 hoppades han kunna lugna de revolutionära krafterna i Tyskland. Genom reformen kunde man binda ett direkt band mellan stat och individ och samtidigt skulle de etniska skiljelinjerna suddas ut genom att alla bands till ett gemensamt skydds nät. (Esping-Andersen, 1990:24) Välfärdsstaten är med andra ord mer än just den reella välfärden, den skapar också ett bindemedel i ett samhälle. De europeiska välfärdsstaterna är något mer än bara socialpolitik. De skapar medlemskap, grupp tillhörighet, identitet, exkludering samt inkludering (Geddes, 2003:152). Korsgaard (2006:158) menar till och med att välfärdsstaten och exempelvis staten Danmark växt ihop idag. Danskhet är att stå upp för välfärdssystemet. Välfärden är och skapar sammanhållning samt nationell samhörighet. Välfärden är med andra ord ett verktyg för ett sammanhållet samhälle även om den idag är ett relativt svagare verktyg, menar vissa (Wolfe & Klausen (1997:244).

Välfärdsstaten byggdes även upp för att skydda från fattigdom, sjukdom och annan kris. De rättigheter som följde med i modellen blev starkt kopplat till medborgarskapet. (Korver, 2011:45) Mobilitet kan störa välfärdsstaten då den bryter av en avgränsad plats och det

medborgarskap som där finns. Från början har välfärdsstaten alltid varit nationellt bunden (Clarke, 2005:407) och fanns för nationens bästa och i dess intresse. Gränserna skapade genom det trygghet. Den avgränsning som finns bygger upp ett skydd för dem som finns innanför men när den avgränsningen tunnast ut uppstår problem. Den klassiska välfärdsmodellen i Norden växte fram i en period som var betydligt mindre mobil för den enskilde medborgaren. De allt mer mobila medborgarna har därmed skapat ett nytt problem (Lorz & Nasbassine, 2004:647) och det finns nu en debatt kring spänningen mellan nationella välfärdsystem och den gemensamma inre marknaden som vi inte sett till samma grad som tidigare (Färm, 2006:5, 7; Geddes, 2003:150). Ökningen av migranter har framförallt skapat en kritisk ton om hoten mot välfärdssamhället (Korver, 2011:51). Medborgarskap eller uppehållstillstånd har historiskt varit garanten och kravet för att få tillgång till välfärd vilket troligtvis gjort debatten så ofta infekterad. (Sainsbury, 2012:95) I en föränderlig värld har nu alla Europas länder problem i utvecklandet av en välfärdsmodell anpassad för en öppen och globaliserad värld (Sainsbury, 2012:18; Clarke, 2005:407) där det traditionella (välfärdsstaten) möter det moderna (ökad migration). Frågan kvarstår, vad är lösningen om problemet verkligen finns? Är en gemensam välfärd det framtida Europa?

Kriser skapar ofta nya policys och en ny policyförståelse. Det tvingar politiker att ta nya beslut. I ett system, likt EU, med många lager och komplexa system där förändring ofta är svår och långsam skapar detta en unik möjlighet att förändra systemet. Frågan om ett nytt välfärdssystem har kommit ifråga i och med en större integration inom EU och behovet av nya lösningar i en förändrad problembild (Sainsbury, 2012:18). Clarke (2005:407) menar att det går att ifrågasätta det nuvarande systemet då nationen nu utsätts för prövningar av globaliseringen, regionaliseringen och europeiseringen. Det finns idag också det som förenar alla Europas välfärdssystem; Social rättvisa, garanterade minimum resurser och att samhället inte ska överge dem som misslyckas. Europas välfärdssystem står också inför en rad gemensamma utmaningar, exempelvis internationell konkurrens, åldrande befolkning, avindustrialisering, könsroller på arbetsmarknaden och ny teknologi. (Sainsbury, 2012:173) Generellt kan vi se vinster för samhället där folk är trygga och välfärd skapar mindre social oro och osäkerhet. Det finns också en generell tro att ekonomisk tillväxt och social sammanhållning inte är motsägelser. En mer gemensam välfärd underlättar migrationen och därmed stärker den ekonomin. Överenskommelser inom det europeiska samarbetet är dock bevisat vara betydligt svårare gällande sociala än ekonomiska avtal. (Sainsbury, 2012:187) En

europaisk modell framstår som högst möjlig kan man tycka men varför har det inte hänt? Vissa menar att det är EU:s olika välfärdsmodeller som förklaringen till att den positiva integrationen utvecklats relativt långsammare.

Europas välfärdsmodeller brukar ofta kategoriseras i tre typer; den konservativa, den liberala och den nordiska/socialdemokratiska modellen. Den konservativa modellen bygger på ett moderat välfärdsstöd som till stor del baseras på ett inkomstbaserat system där välfärden fördelas i förhållande till vad man tjänar samt att familjen betonas i högre grad att tillhöra skydds nätet för individen. Den liberala baseras till stor del på egenansvar och marknaden är den viktigaste aktören för att uppehålla välfärden, vilket görs genom exempelvis försäkringar. Den nordiska eller socialdemokratiska modellen bygger också på en inkomstbaserad välfärd efter förtjänst men där tydliga skydds nät finns för alla i syftet att välfärden ska utjämna sociala skillnader genom omfördelning. Den nordiska modellen kännetecknas av universalism och högre välfärdsnivåer för alla i jämförelse med de två andra modellerna (Esping-Andersen, 2002; Geddes, 2003:156f) En skiljelinje går mellan de olika välfärdsmodellerna där de liberala modellerna, samt konservativa till viss del, skär av möjligheten för vissa grupper att få tillgång till systemet nationellt i motsats till det nordiska systemet som stänger ute möjligheten för människor att ens komma in i landet. Geddes (2003:160) ser dock att nordiska välfärdsmodeller som Danmark samtidigt brukar en relativt liberal välfärdsmodellssyn på vilka som ska få tillgång till välfärden. Han menar att man kunnat se en förskjutning av den danska välfärdsmodellen som nu går längre bort från den skandinaviska modellen. Esping-Andersen (Esping-Andersen, 2002) framhåller att den utvecklingen går emot den universalism som präglade den nordiska välfärdsmodellen.

Sammanfattningsvis kan vi se tydlig koppling mellan stat och välfärd. I Europa formas dessa kopplingar på olika sätt och till olika grad. Samtidigt som det finns en stark koppling till nationen framstår det samtidigt som ett samarbete inom sociala frågor blir än svårare i och med den stora variation som finns inom gällande välfärdsmodeller. Hur ser framtiden ut egentligen?

Det framtida EU

Vi kan se tydliga skillnader i Europa och vad EU utvecklas emot är omöjligt att säga. Det är dock tydligt att det finns en underliggande problematik eller ovilja inom EU för ett större socialt samarbete då man gått betydligt längre gällande ekonomiska (negativ integration) än sociala samarbeten (positiv integration). (Berg & Spehar, 2011:83) Fortsatt står dock frågan kvar: Hur ska vi lyckas hålla en hög kvalitet inom välfärden utan att stänga gränserna, undrar Sainsbury (2012:1). Alla Europas olika välfärdsmodeller möter just nu ekonomiska och demografiska problem vilka kommer att växa. (Sapir, 2005:369) Vilken typ av välfärdsmodell som är en möjlig lösning är en mycket svår fråga. Vissa ser just en mer integrerad och gemensam välfärdsmodell som den enda lösningen. Frågan är om ett gemensamt Europeiskt system skulle vara möjligt överhuvudtaget med så olika modeller (Schall, 2012:132). I undersökningar har man dessutom kunnat se att det finns en skepsis mot ett gemensamt välfärdssystem. Det är bara 30 procent som skulle vilja se ett gemensamt socialt ansvar inom EU generellt och den siffran i Norden är endast elva procent. (Schall 2012:129) Andra vill snarare se att EU är en övervakare av sociala rättigheter – inte som en utövare. (Schall 2012:136) Behovet av ett ökat samarbete är dock överhängande. (Jurado & Bruzzone, 2008:10) Viljan för en gemensam välfärd inom EU är fortsatt långt från verklighet även fast punkt 7 i Nicefördraget fastslår behovet av en mer integrerad välfärd för ett fortsatt starkt och integrerat EU (The document of European Union Document 14011/00, Soc462 (Annex)) Även om utmaningen är mycket lika för EU:s välfärdsmodeller finns en rad intressen som står emot en mer integrerad välfärd. (Sainsbury, 2012:24) Sainsbury (2012:206) ser tre olika punkter som gör gemensam välfärd svår; Vad man anser relevant, olika beslutande-strukturer och olika välfärdsmodeller.

Historiskt har medlemsländer stretat emot när det gäller att ge bort makten kring sociala frågor till EU. Detta kan också bero på det hot man ser mot det egna systemets kvarlevnad. De institutionella och historiska skillnaderna som fortfarande råder gör det alltså svårt. Utan ett närmande på det sociala planet kan dock EU få stora legitimitetsproblem. Risken med race-to-the-bottom politik är överhängande och ett större samarbete kring sociala frågor skulle kunna rädda en sådan process (Sainsbury, 2012:206f). USA har ett betydligt mer uttalat ansvar för hela sin befolkning i jämförelse med EU och därför är risken för att skapa välfärds-magneter betydligt högre i Europa, menar Lenaerts (2011:400–402) Samtidigt kanske vi sett ett

närmande under 2000-talet med en rad förslag. Gemensamma sociala mål är det tydligaste, menar Esping-Andersen (2002:209).

Sammanfattningsvis kan vi se ett EU i behov av ett större samarbete men där olikheterna gör det svårt liksom den generella folkliga oviljan till förändring. I nästa kapitel kommer jag kort summera den danska synen på migration och välfärd för att kunna förtydliga analysen.

Danmark; välfärden och migrationen

I Danmark har man sedan 1990-talet kunnat se en förändring i välfärdssystemet. Generositeten gällande arbetslöshetskassa och pension har blivit allt mer begränsad. Ett tidigare universalistiskt system har förändrats till ett system mer baserat på att man ska förtjäna sin välfärd. Intressant är att förändringarna skett utan större protester. Anledningen till att demonstrationerna varit få anser ett flertal bero på ett förändrat synsätt och en reformerad problembild. (Slothuus, 2007:323)

Välfärdssystemet har varit och är fortsatt mycket generöst i Danmark i relation till andra EU-länder (Sainsbury, 2012:95). Kraven för att få tillgång till välfärden har dock ökat, framförallt i relation till grannländer som Sverige och då både mot medborgare utanför unionen som EU-medborgare. I en bredare jämförelse internationellt är Danmark en extrem på en rad punkter gällande migranters möjlighet att få tillgång till välfärd. Danska språk- och samhällskunskaper, ekonomisk självständighet, inga före detta kriminella handlingar och uppsägande av tidigare medborgarskap är numera krav i landet för tillgång till medborgarskap och landets välfärd för medborgare utanför EU. Generellt har kraven ökat till och med i jämförelse bland de hårdaste länder i världen (Sainsbury, 2012:97). Den allt mindre generösa välfärdstaten ser Sainsbury (2012:107) kunna kopplas till att den danska ekonomin som gick stadigt nedåt under 70- och 80-talet. 1983 nådde nedgången sin kulmen då landet hade 10 procents arbetslöshet. Krisen ledde till stora utgifter och lån. Krisen hade skapat ett samhälle där kraven hade ökat för att få tillgång till välfärd generellt. Under 1990-talet vände ekonomin vilket ledde till en mer tillgänglig välfärd och genom det kom flera universella välfärdsrättigheter tillbaka. Under första delen av 2000-talet har dock pendeln gått tillbaka och i den allt mer restriktiva välfärden riktades högre krav mot framförallt migranter. Relativt sett kan vi idag se en tydlig förändring av hur den danska, i relation till de andra länderna i

den socialdemokratiska välfärdsregimen, hanterar migranter och välfärden. Danmark var exempelvis det enda av de tre nordiska EU-medlemmarna som införde försvarsmekanismer både 2004 och 2007. Förändringen i synen på migration och migranternas rätt till välfärd skedde framförallt efter valet 2001 men man kunde se en förändring redan under 90-talet, bland annat genom sänkt *starthjaelp*, ett slags introduktionsbidrag för migranter. En del av förklaringen kan ligga i att Danmark haft ett invandringsfientligt parti, Dansk Folkeparti, (Sainsbury, 2012:292) vilket dock Anders och Björklund (1990:212) ifrågasätter. Det finns emellertid en tydlig tendens att sociala förmånens universalism har blivit detsamma som migrationspolitiken i dagens Danmark. Ett mindre generöst välfärdssystem har blivit en slags regulator av invandring i den politiska debatten. Det handlar med andra ord om att politiken sett en koppling mellan mindre tillgänglig välfärd för migranter och minskad invandring (Sainsbury, 2012:111). En annan förklaring är den mediabild som funnits om migranter generellt. I bild 1 nedan kan man se andelen artiklar med en negativ ton i de danska tidningarna Politiken och Jyllands-Posten mellan 1987 till 2004. De röda staplarna visar andelen migrationsfrågor i valmanifesten inför valen i Danmark och de gröna inför valen i Sverige som jämförelse. (Green-Pedersen & Krogstrup 2008:616–618) Vid valet 2001 var migrationsfrågan central i danska valet, många menade till och med att det var valets viktigaste fråga (Goul Andersen, 2003) vilket också manifesteras i staplarna. I relation till grannlandet Sverige finns ingen liknande tendens. Vad som förtydligas på bilden är relationen mellan de politiska partiernas manifest och medias rapportering migration som en negativ påverkan. Mediaperioden 1991-1994 samt 1997-2001 har stora uppgångar av en mer kritisk ton. Vad som är den startade faktorn går dock inte att påvisa men tendensen är påtaglig.

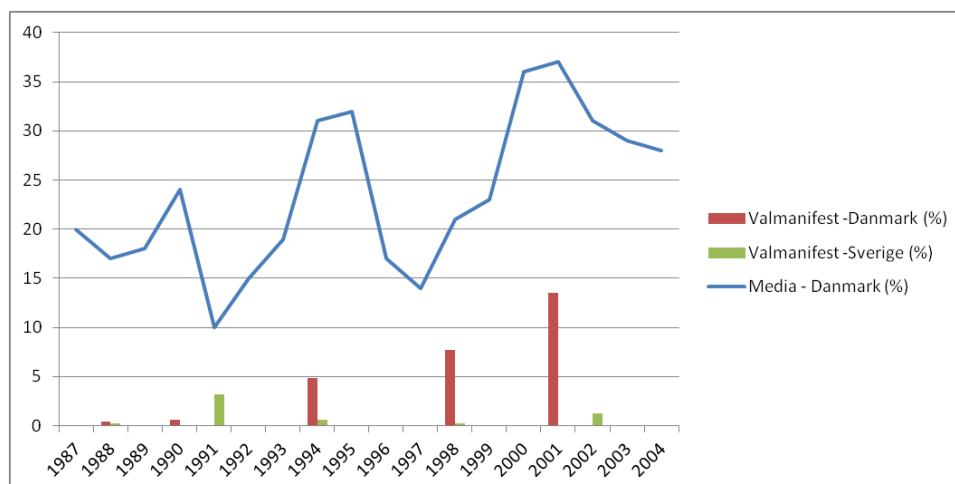

Bild 1

Sammanfattningsvis kan vi se en tendens i Danmark med en allt mindre universell grundtanke när det gäller tillgång till dansk välfärd. Vi kan se att diskursen funnits i växande grad i partiprogram och att det har funnits en växande negativ ton i media liksom allt mer restriktiva politiska beslut i realiteten. Viktigt att påpeka är dock att detta rör den generella invandringen och migrationen, inte enbart EU migration. Föregående text, i detta kapitel, berör alltså migration i allmänhet.

För att förstå en stor del av den danska debatten under de senaste tio åren som senare analyseras måste man förstå innebörden av *optjeningsprincipen*.

Optjeningsprincipen

För att kunna förstå resultatet måste man förstå lagstiftningen om *optjeningsprincipen*. Optjeningsprincipen är den stora följetongen i dansk media under nästa alla år men framförallt under 2013 då ämnet växt stort i media. 2010 och 2012 införde Folketinget olika former av den så kallade optjeningsprinciper för medborgare från andra EU-länder. Detta innebar bland annat att de först kunde få barnbidrag efter att man arbetat ett halvår i landet och då bara 25 procent av det totala beloppet. Efter ett år höjdes detta till 50 procent för att sedan höjas till 75 procent efter ett och halvt år och efter två år vara på samma nivå som danska medborgare (Andersen et Al., 2012:12). Efter en dom den 21 februari 2013 fastslog EU-kommissionen dock att detta bröt mot den likabehandling av EU-medborgare som måste följas inom unionen. Liknande fall gäller det danska studiestödet (SU) där man tidigare varit tvungen att ha bott i Danmark de senaste tio åren för att uppfylla kravet för tillgång till stödet. Detta bröt också mot EU:s likabehandling och fick dras tillbaka.

I en rapport till Folketinget i september 2013 påpekar man den kollision som hänt i Danmark där den fria rörligheten kolliderar med den danska välfärden. Den fria rörligheten grundar sig i att man inte får diskriminera någon EU-medborgare oberoende varifrån den medborgaren kommer. Detta grundas också i Romfördraget och förstärks genom Maastrichtfördraget. Rörlighetsdirektivet har också varit en viktig del i den danska debatten kring optjeningsprincipen. Enligt rörlighetsdirektivet från 2004 delas EU-migranter upp i två grupper, ekonomiskt och icke-ekonomiskt aktiva. Detta direktiv fastslår oberoende grupp att

en EU-medborgare får uppehålla sig i ett annat EU-land upp till 90 dagar. Ekonomiskt aktiva migranter ska ha samma rättigheter som hemlandet erbjuder sina egna medborgare. Diskriminering mellan ekonomiskt aktiva EU-medlemmar och en nationell medborgare är med andra ord förbjudet. En icke-ekonomiskt aktiv migrant får dock inte uppehålla sig i landet om hen inte har tillräckliga medel att försörja sig själv och sin familj i mer än 90 dagar. Hen får inte utgöra "*en orimlig börda*", som direktivet stipulerar, för välfärden i landet. Debatten som skett i Danmark har dock kretsat kring vem som kan betecknas som ekonomiskt aktiv. EU-domstolen har här fastslagit en minsta arbetstid på 10 timmar i veckan med minst ett kontrakt på tio veckor. Detta ledde till en debatt kring att flera kom till Danmark enbart för att jobba tio veckor för att sedan få tillgång till dansk välfärd. Debatten som skett kring SU grundas i ett domstolsbeslut från 2001 där en fransk medborgare önskade ett liknande studiestöd i Belgien efter att ha levt i landet under tre år med småjobb. Domstolen dömde då att hen hade rätt till stöd i Belgien då hen inte ansågs utgöra en stor börda för välfärden. (Olesen & Fich, 2013) Optjeningsprincipen innebär för den danska utvecklingen återkommer jag till senare.

För att förstå och analysera den utvecklingen i Danmark kommer jag i nästa kapitel beskriva välfärdschauvinism, en teori som framstår som en förklaringsteori till den utvecklingen vi ser idag. Dessutom kommer jag förklara hur media framing, medias makt i att skapa problembilder, blir grundläggande för den empiriska undersökningen och den generella debatten i Danmark.

VI. Teori

Det teoretiska ramverket för denna uppsats och pilotstudie baseras på två teoriskolor, välfärdschauvinism och media framing. I en kombination av dessa två syftar jag till att undersöka om det finns tendenser till att förstå en eventuell förändrad syn på välfärden i Danmark.

Välfärdschauvinism

Välfärdschauvinism kan beskrivas som en vilja att kostnaderna för välfärden ska vara koncentrerade till *våra egna* (Andersen & Björklund, 1990:214), en slags välfärdsprotektionism. Joseph Carens (1989:213) menar att de som försvarar välfärdschauvinismen ser en fara i att öppna landets gränser. Den tanken styrs bland annat av rädslan att *andra* kommer till *vårt* land för att få tillgång till *vår* välfärd, men inte för att bidra till den. Därtill kommer dessa personer ta *våra* jobb, sänka *våra* löner och tillslut rasera *vårt* välfärdssystem. (Crepaz & Damron, 2009:439) Man är rädd för en tillbakagång där välfärden devalveras och en återgång till 1800-talets laissez-faire system. Andra ser också faran i att ett mer öppet land kommer att leda till större klyftor i samhället, (Brochmann & Dölvik, 2006:4) vilket kan rasera den stabilitet som säkrar välfärden. Även om välfärdschauvinismen är vetenskapligt bevisad som mycket överdriven och snarare helt felaktig i realiteten och att invandring snarare är vital för dagens välfärd (Mau & Burchardt, 2009:225), påverkar den det politiska landskapet. Välfärdschauvinism betecknas ibland som rädslan för social turism.

Välfärdschauvinismen växte starkt under 1990-talet och vi kan nu se en mer beskyddande karaktär för att ge människor tillgång till välfärd (Banting, 2000:13–33). Det handlar om att vi idag ser betydligt mer till kostnaderna än fördelarna i debatten kring välfärd och vilka som ska få tillgång till den (Lahav, 2004:54; Paraschivescu, 2013:405). I en europeisk kontext kan man generellt sammanfatta det som att EU-migranter har mindre rätt till välfärdens positiva sidor idag.

Vem har rätt till välfärden?

Vi kan se en generell tendens i Europa där man ifrågasätter vem som *förtjänar* välfärd. Kravet på att bidra för att få tillgång till välfärden är idag tydligare än tidigare (van Oorschot, 2006, 37; Slothuus, 2007:338) Denna nya bild baseras på att rätten till välfärd numera är grundad mer på förtjänst vilket då skapat en större tydlighet gentemot vilka som har och inte har rätt till välfärdens tjänster. (Cox, 2001; Green-Pedersen, 2002, Torfing, 2004) Vasta (2004:203–204) talar om en moralisk aspekt där man som individ ska göra sig förtjänt av sitt medborgarskap liksom sin välfärd. Det handlar om ett individuellt ansvar, menar hon. Att förtjänst blir allt viktigare för tillgång till välfärden är dock inte oemotsagt då flera ser ett starkt stöd för generella sociala rättigheter för såväl migranter som medborgare (Mau & Burkhardt, 2004:218). Intressant är samtidigt att den mer kravgrundande välfärdstanken grundas i en problembildsförändring som har bevisats komma från media. Studierna har påvisat att tidningsartiklar har en direkt påverkan på människors inställning till vem som har rätt till välfärd. (Slothuus, 2007:324, 333) Den allmänna synen på grupper i samhället är avgörande för hur förtjänta man anser dem vara, menar Wim van Oorschot (2006:25). Det starkaste verktyget i problembildsförändring har legat i att kategorisera vem som har mer eller mindre rätt att få tillgång till den gemensamma välfärden. Den politiska debatten har följt detta mönster och landat i diskussioner vilka grupper som borde få tillgång till välfärden. (Slothuus, 2007:332)

Debatten kring vem som ska få tillgång till välfärden är dock inte ny. British Poor Law från 1834 kategoriserade tydligt vilka som hade rätt till den tidens, emellertid väldigt begränsade, välfärd. Gamla, sjuka, barn och handikappade ansågs inte kunna vara ansvariga för sitt behov av hjälp och skulle därför få rätt till den. De som hade makten att ta hand om sig själva ansågs dock inte tillräckligt förtjänta av de förmåner som kunde ges. Denna typ av kategorisering finns än idag kvar och det är framförallt invandrare som anses ha minst rätt till den gemensamma välfärden. Invandrare anses stå lägre i rang än sjuka, äldre, handikappade liksom arbetslösa generellt. (van Oorschot, 2006:23–37) Van Oorschot (2006:38) menar också att anti-välfärdsdebatten som präglat amerikansk politik bygger på den negativa bilden av afro-amerikaners utnyttjande av välfärdssystemet. Detta har lett till en verklighet där välfärden skurits ner för att man tror den missbrukas av just denna grupp. Utvecklingen av väldigt kraftiga nedskärningar har vi inte sett i Europa än, förutom under Thatchers tid på 80-talet (Sainsbury, 2012:173). Samtidigt framhåller Van Oorschot risken att om samma

problembild skapas i Europa kan vi få se en liknande nedmontering för att ”skydda” välfärden.

Sammanfattningsvis handlar välfärdschauvinism om *vem* som borde få tillgång till välfärden. Historiskt kan vi se att det funnits tydliga band mellan stat och välfärd. Kraven är idag mer centrerade till att man ska förtjäna välfärden men även födelseplats är ofta en viktig del för att vara värd välfärd.

Media Framing

Fokus för uppsatsen är om det finns tendenser till välfärdschauvinism i den danska mediabilden och hur detta skulle kunna påverka den danska välfärden. Detta är ett abstrakt undersökningsobjekt som kan vara svårt att tyda. För att få ett grepp om den mer abstrakta problembildsbeskrivningen kring välfärdschauvinism använder jag mig av media framing; hur media skapar och gestaltar verkligheten för att kunna analysera det danska fallet. I metodavsnittet kommer jag förklara hur den metodologiska delen av media framing fungerar medan jag i följande kapitel kommer att beskriva medias roll i demokratin, medias svagheter och hur media i sin roll som kunskapskälla också styr politiken.

Medias roll i den demokratiska staten

Valet av media som fokus beror på dess roll i demokratin. Media har en central position att förklara den politiska bilden och att förmedla för medborgarna vad som händer i världen. Mediabilden är ofta en spegling av verkligheten, i alla fall av majoritetens verklighetsbild. (Strömbäck, 2004 B: 267). Media brukar ofta beskrivas som den tredje statsmakten i och med dess vitala roll i det demokratiska systemet. I 1972 års pressutredning kan man läsa dessa slutsatser: ”1.) *Massmedia bör ge den information som är nödvändig för att medborgarna skall kunna ta ställning i samhällsfrågor. 2.) Massmedia bör fristående eller som språkrör för organiserade samhällsintressen kommentera skeendet i samhället. 3.) Massmedia bör som allmänhetens företrädare granska den verksamhet som utövas av de inflytelserika i samhället. 4.) Massmedierna bör främja kommunikation inom och mellan politiska, fackliga och andra ideella grupper i samhället*” (Weibull, 1982:87). Den beskrivningen av media påvisar dess vitala och breda roll i demokratin. Media blir en huvudkommunikatör för folkets förförståelse, kunskap och i det långa loppet makt. Det som media väljer att belysa skapar också

problembilder och politiska beslut grundas i problembilder, vilka ofta är skapade av media vilket gör media till mer än en granskande station i maktordningen. (Rivenburgh, 2011:705; Lee et al., 2008:696; Gürleyen, 2013:120; Hilgartner & Bosk, 1988:65; Strömbäck, 2004 B: 267) Media har alltså med sin makt en mycket viktig roll i bildandet av problembilder i en demokrati. Framförallt då problembilder som framställs negativt kommer att påverka människor på ett starkare sätt än positivt laddad media. (Schuch och de Vreese, 2006:21; Lechler & de Vreese 2010:73) Det innebär att medias roll i det demokratiska systemet har ett stort ansvar till den verklighetsbild man förmedlar då problemets beskrivning oftast blir en stor del av lösningen, det vill säga politiska beslut. Med en ökad förståelse för medias roll har också forskningen ökat kring media och problemformuleringsprivilegiet de innehar under senare tid. (Olausson, 2009:423)

Samtidigt som vi sett att förståelsen för medias roll i demokratin har breddats har vi kunnat se en teknologisk revolution inom media. Detta har gjort processerna snabbare och möjligheten till att vara närmre verkligheten. Potentialen för en ”bättre” och mer verklighetsnära media är idag större än tidigare. (Robinson, 2005:7) En utveckling har skett men är den alltid positiv? Finns det en problematik med användandet av media som material idag?

Medias brister

Det är viktigt att media är fri och kan vara en av aktörerna i att granska politiken i en demokrati för att hålla medborgare välinformerade. Media har dock inte egenmakten då de ofta styrs av flera andra arenor och institutioner. (Hilgartner & Bosk, 1988:67) Med andra ord är media inte en fristående maktfaktor men samtidigt en viktig del av den fungerande demokratin. Hur påverkar då de olika faktorerna media? Exempelvis har journalister ett incitament att deras texter blir publicerade, vilket gör att de måste skriva det som uppfattas som intressant och dramatiskt. Detta påvisar deras brist på möjlig handlingsfrihet. Dessutom är media som en bubbla där man reproducerar sig själv. Information delas konstant av journalister vilket förstärker den verklighetsbild som etableras. (Hilgartner & Bosk, 1988:67) Detta gör samtidigt det lättare att undersöka media då reproduktionen skapar större generaliseringsförmåga vid studiet av få tidningar men påvisar också medias svaghet i att inhämta en bred representation av verkligheten.

En annan kritik mot media är att journalisterna inte är representativa folket, demos. Man kan tycka att detta inte borde vara ett krav men samtidigt har media en vital roll i demokratin. De som jobbar inom media-sfären är med en överrepresentation välutbildade och vita män. Det är dessutom en yrkesgrupp som har lättare än gemene man att kritiskt granska en text och har oftast en betydligt högre kunskap i det område de rapporterar kring. Detta gäller framförallt EU-frågor där kunskapsskillnaden mellan journalister och läsare är större än i andra frågor. (Trenz et Al, 2009:346) Konkret handlar det om en representationsbrist eller i alla fall att den är gravt skev. Att detta kan vara en viktig bakgrundsinformation och upplysning kring medias makt vid studiet av media är sant men den påverkar inte uppsatsens syfte då undersökningsobjektet är medias framställning och inte förklaringen eller bakgrunden till den specifika mediabilden.

En tredje kritik mot media är att den till hög grad är styrd av kommersiella intressen (Olausson 2009, 423). Det handlar om att vara aktuell, relevant och attraktiv för att inte konkurreras ut. Dramatik, mänskliga intressen och känslan av välbekant är viktiga delar i den kommersiella delen av media. Strävan av obundenhet och vetenskaplighet är alltså inte den enda grundbulten, snarare tvärtom. Ett fjärde exempel på obundenheten är att många tidningar till olika grad är politiskt bundna. Både kommersiella och ideologiska krafter påverkar alltså tidningar hur de framställer verklighetens problem och möjligheter. (Rivenburgh, 2011:706) Återigen påverkar inte detta studien då den framförallt vill beskriva hur media framställer problem – inte varför de beskriver problemen som de gör.

Media är ett komplext undersökningsobjekt. Uppfattningen om att media är en neutral instans i det demokratiska systemet är betydligt mer komplicerad då en rad intressen styr medias fokus. Sammanfattningsvis är dock media en vital aktör i demokratin för att medborgarna ska kunna få en välinformerad och granskad bild av politiken men vad innebär den rollen i praktiken. I resterande del av detta kapitel kommer jag förklara teoribildningen kring media framing, hur media påverkar våra förförståelser och hur den i slutändan faktiskt kan vara demokratistörande i sin natur.

Vad är media framing?

Media framing kan beskrivas som medias framställning av sin verklighetsbild. Den verklighetsbilden förändrar problembilden som sedan förändrar agendan som i slutändan förändrar politiken. Medias framställning är med andra ord en styrande institution i politiken. Media framing är en komplex teori som Entman (1993:52) beskriver på följande sätt:

“To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described“

Och Nelson med flera påpekar vilken påverkan detta har;

“media frames influence opinions by stressing specific values, facts, or other considerations, endowing them with greater apparent relevance to the issue than they might appear to have under an alternative frame”. (Nelson et al., 1997:569)

Media framing tittar på den filtrerade bild av verkligheten som kommer från media. Teorin och metoden kan framstå som konkret men många skulle se den som högst abstrakt, framförallt i hur den bildas. Anderson (1997) menar att media framing skapas i nätverk av kulturella, ekonomiska och politiska faktorer och maktbaser. Flera (Allen, 2000:16; Olausson, 2009:423) anser att det är något osynligt, något vi tar för givet men som starkt styr vårt tänkande och vår förförståelse. Grundläggande handlar det om vad som lyfts men också inte lyfts fram i media (Bacchi, 1999:66).

Teoriskola ser inte media som en neutral kommunikatör. Med ett sådant perspektiv är media en form av påverkande part i sin roll som kommunikatör och granskare i det demokratiska systemet. Motsatsen skulle vara om den granskande och kommunikativa roll som media har är neutral, som en robotliknande form där information inhämtas, granskas och vidarebefordras till medborgarna utan att påverkas på vägen genom mediamaskineriet. (Chong & Druckman, 2007) Carragee och Roefs (2004:222) menar att medias framställning är ett maktmedel som är mycket starkt och framställningen är ofta det som bildar medborgarnas uppfattning av en

verklighet och ramar in det som blir kärnan i problembilden: ”*Frames, as imprints of power, are central to the production of hegemonic meanings*” (Carragee och Roefs, 2004:222). Med andra ord är media en viktig aktör i skapandet av hegemonier och problemformuleringar. Media framing blir den bild media skapar av ett problem. Under en längre tid kan detta förändra kulturella synsätt och samhället i grunden. (Lee et al, 2008:696; Boydston & Glazier, 2013:707; Robinson, 2005:7)

McQuail (2005:739) exemplifierar medias makt och makt i framställningen genom nedskjutningen av två flygplan, ett sydkoreanskt och ett iranskt. När ett sovjetiskt plan sköt ner det sydkoreanska planet framställdes händelsen som en attack som var avsiktlig. När ett iranskt plan senare blev nedskjutet av amerikansk militär framställdes händelsen som en olycka och tragedi. Beskrivning som ansvar, ond eller god, olycka eller avsiktligt blir avgörande för hur läsaren ser på händelsen. Ett annat tydligt exempel är uteliggaren, med trasiga kläder och en spritflaska i handen. Framställningen av vem som beskrivs vara ansvarig, hen själv eller samhället, för det många skulle beskriva som missär, blir avgörande för hur man ser på lösningarna för att hjälpa personen. (Van Gorp, 2009:86) Ordval, stereotyper, val av intervjuperson, val av tid, aktörer med mera blir grundläggande för en problemdefinition (Lee et al., 2008:695; Peel & Steen, 2007:1060; Richards et Al, 2014:27). Dessutom, när man väljer att prioritera något synsätt är det samtidigt något som hamnar i skugga:

“The presence or absence of certain keywords, stock phrases, stereotyped images, sources of information and sentences that provide thematically reinforcing clusters of facts or judgments.”
(Entman, 1993:52)

Sammanfattningsvis är det som lyfts fram eller inte lyfts fram i media som skapar problembilden eller problemformuleringen. I följande stycke kommer jag därför att beskriva problemformuleringens framväxt inom forskningen och hur den påverkar oss alla.

Problemformulering

Att man ibland läser texter där man tycker att fokus är felriktat har nog alla varit med om. Fokus är en vital del i politik. Som Bannister (1977:57) påpekar: ”*The way we look at things*

determines what we do about measuring or changing those things” Hur vi ser på vår omvärld blir avgörande vart vi lägger fokus och fokuset blir avgörande för den fortsatta processen. Michael Foucaults socialkonstruktivistiska syn på sanningen förnekar en objektiv sanning, det är en diskursiv konstruktion, menar han. (Winter Jörgensen & Philips, 2000:19). Den problembild som blir styrande skapar också den sanning som styr oss (Bacchi 2009:35) vilket gör att den sanning som blir rådande också har en inneboende maktfaktor i sig självt. Analysen av problemformuleringen och problembilden är därmed vital för socialkonstruktivismen. Utvecklandet av specifika analysverktyg gjorde dock aldrig Foucault. (ibid.). Jag använder mig därför av Carol Lee Bacchi modell ”What's the problem represented to be” (WPR). Bacchi (1999) baseras sin teoribildning på Foucaults synsätt – detta innebär inte att hon förnekar att problem i realiteten finns men hon menar att tolkningen av verkligheten skapar olika problembilder. Bacchi (1999:21) ser framförallt att lösningen av dessa problem grundas i deras framställning, som inte är objektiv. Tolkningen av den verklighet vi ser och den som blir rådande skapar därmed de möjliga lösningarna som vi kan ta med till beslutsbordet. Det som inte blir en del av problemet är därför lika viktigt att problematisera, menar Bacchi, då det skär av diskussionen vid beslutsbordet.

Kontexten i problemskapandeprocessen är viktig att problematisera och att analysera för att se och förstå definitioner och aktörsstrukturer som blir ledande i resten av processen. (Bacchi, 1999:60) För att förstå policyproblem måste vi därmed studera just logiken i kontexten (Fischer 2003: Kap 3). Sammanfattningsvis måste hela grunden till ett problems framväxt förstås för att kunna se vilka grunder det bygger på och vilka framtida möjligheter definitionen har att faktiskt lösa problemet. Bacchi (2009:6) ser även kontextbundenheten som mycket viktig att problematisera. Hennes analysverktyg WPR syftar till att skildra hur ett problem framställs, liksom hur det inte framställs. Värderingar lyfter också Bacchi (1999:49) fram som avgörande för problemformuleringar och hur ett problem får en etikett. Hon exemplifierar detta med abortfrågan. Ses den som en moralisk eller etisk frågeställning blir avgörande för hur resten av diskussionen förs. Ett annat exempel är benämningen av en grupp som kämpar mot övermakten för förändring; om de kallas frihetskämpar eller terrorister blir avgörande för hur de skildras av de andra och påverkar deras legitimitet och synen på hur man löser ”problemet”.

Problemformuleringens betydelse i policyprocessen har fått ett allt större utrymme inom forskningen. Detta kan bero på att definitionen av problemets kärna ofta styr allt från agendasättande och resterande policy processer. (Peters och Hoornbeek, 2005:77). Intresset för problembilden beror på att det inte finns objektiva problem enligt Hanberger (2001:53), enbart subjektiva bedömningar. Rein och Schön (1994:4) kallar det ”multiple social realities”. Vi kan alltså ha flera parallella samhällen där problembilder skiljer sig. Precis som många brukar beskriva politik är problemformulering i sin kärna en prioriteringsfråga. Vilka delar av ett problem lyfts fram och vilka får en mindre vikt. Detta blir ofta grundläggande för hur diskursen kring ämnet ser ut och senare utvecklas. Politiker är ofta policyskapare, men vilka som är problemskapare är inte alltid klart. I och med att policy följer problem blir detta grundläggande då nästan alla politiska beslut grundas i att man vill lösa ett problem. Lösningen grundas i hur man uppfattar problemet. Politikens kärna kretsar med andra ord kring problemet, men vem som skapar det är inte alltid lika klart. (Bacchi, 2009:6, Scholten, 2012:3)

Sammanfattningsvis är problembilden avgörande för politiken och policyskapandet, oavsett om det blir eller inte blir en del av verklighetsbeskrivningen. Men vad är ett problem egentligen?

Problemskapandet och agendasättande

Vad gör att ett socialt problem blir just erkänt som ett problem? Det som definierar ett problem finns primärt på grund av dess beskrivning som just ett problem. Idag och historiskt kan vi se att det inte bara handlar om den skada eller smärta som problemet skapar utan också ger utrymme i det gemensamma rummet. Viktigt att fastslå är att sociala problemen alltid finns i en komplex värld med en rad andra problem och dessutom i en värld där man i komplexa system skapar olika problembilder. Hilgartner och Bosh (1988:53-56) beskriver det som att olika problem slåss om uppmärksamheten och Princen (2011:21) beskriver det som en ”*conflict of conflicts*”. Problembilderna skapas ofta i mötet mellan olika institutioner och sociala nätverk. I olika möten bildas en ram och en gemensam problembild. Vilka problem som prioriteras att debatteras eller synas beror på de berörda aktörerna och deras legitimitet och makt. Det som kan påverka prioriteringsgraden är också hur många som påverkas och vilka arenor som har mest kraft att lyfta problem. Normer, politiska och kulturella faktorer

påverkar också överlevnadsgraden av ett problem. Detta styrs ofta av eliter i samhället så som media.

Med denna beskrivning blir verkligheten att många problem aldrig blir problem i det gemensamma rummet. För att definiera verkligheten som sådan måste man se att alla tillstånd är neutrala tills vi människor definierar dem, som positiva (möjligheter) eller negativa (problem). Det innebär också att problem kan förändras över tid, till det relativt bättre eller sämre. (Hilgartner & Bosk, 1988:53-56, 64)

Sammanfattningsvis kan vi se hur medias påverkan på vår uppfattning är till hög grad avgörande för vad som borde betecknas som ett problem. I realiteten blir vi dock först påverkade av politiska beslut efter att de hamnat på agendan.

”If you want a policy to be adopted, you first have to get decision-makers to talk about it” (Princen, 2007:1) Agendasättande är angeläget för att studera den politiska processen. Det man inte talar om kommer heller inte att beslutas om. Många menar att det bästa sättet att vinna en politisk strid är innan den ens kommit upp på dagordningen. Ett tydligt exempel på hur agendasättandet har förändrats är i diskussionerna kring integritet och terrorism. På 90-talet fanns det ett tydligt fokus på att integriteten inte skulle kränkas i framväxten av nya kommunikationsformer som Internet. Detta var också i en tid efter Kalla kriget med stor massavlyssning i bland annat Östtyskland. Efter den 11 september 2001 förändrades agendan och problembilden riktades mot säkerhet och risken för terrorbrott – att förändra lagstiftningen blev då betydligt lättare för de som förespråkade större integritetskränkningar via exempelvis avlyssning. (Princen, 2007:2) Vi kan idag se en debatt kring Edward Snowdens avslöjanden och en allt mer kritisk debatt kring avlyssning. Agendan börjar kanske förändras då problembilden är under konstruktion och förändring. Problem eller agendor är med andra ord aldrig konstanta.

Sammanfattningsvis styrs politiken av agendan och agendan styrs av problembilder. Problembilderna skapas ofta i media och kan under längre tid styra inriktningen av problem men där andra problem samtidigt utmanar för att bli en del av agendan. Denna politiska påverkan och makt av media brukar ibland förtecknas som CNN-effekten.

CNN-Effekten

Teorin kring ”*The CNN effect*” växte framförallt fram under början av 1990-talet. (Princen, 2007:2) Media kunde då påvisa ha en stark påverkan på amerikansk utrikespolitik. Man talade om att media påverkade makthavarna i så hög grad ”att göra det rätta” att man kunde se en maktförskjutning från politiken till media. (Robinson, 2005:8) Teorin kunde påvisa en utveckling där media kontrollerade verklighetsbeskrivningen och vidare agendan. Ur ett demokratiskt perspektiv blir detta problematiskt då media inte är demokratiskt framröstad. Före detta Secretary of State i USA (1989-1992), James Baker, beskrev sin oro på följande sätt:

“Are we going to define crises according to what is covered, by what the editors decide to cover? I don’t think we should do that.”

(Livingstone, 1997:6)

Livingstone (1997:2) definierar tre påverkansgrader av CNN-effekten:

- (1) agenda-styrande agenter, media skapar den politiska dagordningen
- (2) ett hinder/förskjutning av måluppfyllelse, media förändrar målen under tiden för en policy/ett politiskt beslut
- (3) och en accelerator för politiska beslut, långsiktiga politiska engagemang skyndas på genom att media förändrar problembilden

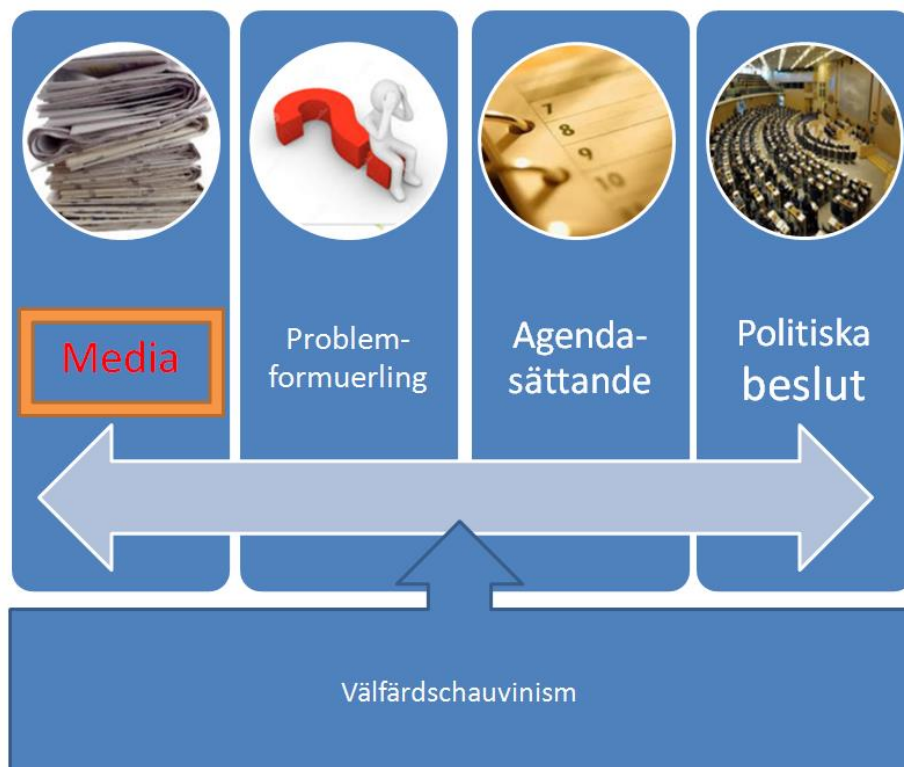
CNN-effekten blir uttrycket och beviset av medias makt på flera plan och förstärker behovet av en medvetenhet kring medias makt i dagens demokrati.

Sammanfattningsvis är media framing en stark påverkansfaktor på den hegemoniska problembilden som skapas vid olika händelser. Problembilden blir i sin tur styrande för hur debatten förs och vad som förs upp på agendan för politiska beslut. Medias påverkan är med andra ord stark och kan styra politiken. Teorier som ”the CNN-effect” är ett tydligt exempel på detta.

Välfärdschauvinism, Media framing & uppsatsens frågeställningar

Media, problemformulering, agendasättande och politiska beslut lever i en symbios i skapandet av policy (se vågrät pil i bilden nedan). Media och politiska beslut är betydligt mer verklighetsnära i jämförelse med problemformulering och agendasättande som är abstrakta i sin naturliga form. Uppsatsen tittar därför på medias underliggande problemformulering för att förstå den danska utvecklingen, agendan och möjliga politiska beslut med utgångspunkt i den välfärdschauvinistiska teorin (se hela bilden nedan). För att konkretisera syftet har det reducerats ner till tre frågor:

- **Hur ser man på och hur framställs mobila EU-medborgare i dansk media?**
- **Vilka problem framställs i den danska median gällande den fria rörligheten i relation till de mobila medborgarna och den inhemska välfärden?**
- **Finns det tendenser till att den danska välfärden kommer att förändras på grund av en mer mobil arbetsmarknad inom EU på grund av den danska mediabilden?**

I följande kapitel kommer jag att redovisa det material, framförallt media, som uppsatsens resultat baseras på samt det metodologiska tillvägagångssättet.

VII. Material

Materialet för denna uppsats baseras på forskningsöversikt och framförallt på media i form av de tre danska tidningarna Morgenavisen Jyllands-Posten (Jyllands-Posten), Berlingske Tidende (Berlingske) och Politiken mellan åren 2004 till 2013.

Media

Mitt primärmaterial är media då det är en vital aktör i demokratin och i skapandet av problembilder. Då Danmark har många tidningar fanns ett behov av avgränsning. De danska dagstidningarna Berlingske, Jyllands Posten, och Politiken blev utvalda då tidningarna är de tre dominerande morgontidningarna vilket gör att de har störst genomslag genom antalet läsare och genom den största potentialen att påverka. Idag har tidningarna tillsammans cirka en tredjedel av läsarna i Danmark (MOFA, 2007:4-5). Valet av Danmark som land baseras på att skandinaviska länder är de som starkast står upp för en bred generell välfärd. Det gör valet av Danmark som land intressant då det speglar en extrem i sammanhanget. (Slothuus, 2007:332) Valet av ett land och tre medier baseras också på att mängden material ska vara hanterbar för en person under en kortare tid. I en studie av EU hade europeiska tidningar framstått som naturliga men mediabilden är idag fortsatt starkt kopplad nationellt (Princen, 2011:34) och dessutom är det just ländernas mediabild som är intressant i studien. Jag har inte filtrerat bort olika slags artiklar utan har utgångspunkten i media som en gate-keeper av media framing generellt. Dock har jag försökt att få en bred spridning i citering genom att exemplifiera med ledare, debattartiklar och vanliga nyhetsartiklar.

Sökmotorn *Retriever* har använts för mediainhämtning. Urvalsprocessen började med att hitta artiklar som berör ämnet. Detta gjordes genom följande sökkombination: ”*velførd* AND "EU-borgere" AND "Danmark" ANDNOT Sverige ANDNOT Storbritannien*”. Sverige och Storbritannien valdes bort redan i sökning då dessa uppkom i hög grad även i dansk press men utan intresse för uppsatsens kärna.

Metod

Min metod baseras på två ben – forskningsöversyn och media framing. Syftet är att en sådan kombination kan ringa in frågor som synen på EU-migranter, dansk välfärds framtid och möjligheten för ett mer integrerat Europa inom framförallt inom välfärdsfrågor.

Media framing som är huvudmetoden kan beskrivas som både en kvalitativ och kvantitativ textanalys. (Esaïasson et al. 2007: 35, 237ff) Styrkan i kvalitativa, induktiva, studier ligger i att kunna mäta det svårsmätbara, det som finns runtomkring oss utan tydliga gränsdragningar (Snape & Spencer, 2003: 2f). Det är också bra verktyg för att utläsa trender som ofta är svårgreppbara. (Weber, 1990:15) Genom mitt metodval kan jag mäta det abstrakta med en vetenskaplig relevans och hög intersubjektivitet. Då ämnet är ett så pass nytt och aktuellt fenomen ser jag också en styrka i den kvalitativa forskningen då den ger möjligheten att öppna upp för nya förståelser och synsätt (Esaïasson et al., 2007: 288). För att göra den kvalitativa delen än tydligare exemplifieras olika uttryck genom citat från den danska pressen. Den kvantitativa delen av metoden skapar samtidigt högre generaliserings- och jämförelseförmåga. Ur ett hermeneutiskt perspektiv kan man emellertid ifrågasätta generaliseringens betydelse. (Lundquist, 1993: 105) Kravet på en vetenskaplig text, att ge större förståelse om vår omvärld (Bjereld, 1999: 75), kommer fortsatt vara möjlig. Användandet av en kombination ger dock möjligheten att belysa forskningsobjektet på ett mer mångsidigt sätt vilket också bör stärka resultatet (Otterup, 2005:8).

Innehållsanalys - Content analysis - Media framing

Media framing fokuserar på hur media gestaltar och framställer händelser, personer, grupper och liknande fenomen. (Nilsson, 2004:353) Teorin baseras på att världen och omgivningen är obegränsad av information och händelser samtidigt som det mediala utrymmet är begränsat. Diskrepansen däremellan bildar ett hålrum. Media framing, gestaltningen av verkligheten, blir den faktor som förklarar hålrummet. Det handlar om att media skapar sin avskalade verklighet som kan få plats i det mediala fönstret. (Entman, 1993) I och med medias vitala faktor i demokratin innebär detta i slutändan att den beskärda verklighetsbilden i media också blir verklighetsbilden i den generella debatten. (Nord & Strömbäck, 2012: 271) Mediabilden skapar det demokratiska samtalsämnet genom problembeskrivningen.

För att förstå medias framställning, vad som valts ut av media att få synas, avkodas den utvalda median för att skapa en överblick och ett hanterbart material. Kodningen av texterna har gjorts genom Atlas.ti. Ett datorprogram lämpat just för semi-strukturerade innehållsanalys (Trenz et Al, 2009:345). Innehållsanalysen med användandet av Atlas.ti har baserats på att olika stycken, meningar och ord i texter får representera olika kategorier. Kategoriseringen skapar genom det en överblick kring hur det mediala rummet ser ut. Det skapar även möjligheten att kunna kvantifiera innehållet i det utvalda materialet (Bergström & Boreus, 2005:43) Den mest kritiska delen i medieanalysen är framförallt datareduktionen som just baseras på kategoriseringen. Många ord, meningar och stycken (kodningsenheter) kokas ner till få kategorier för att karakterisera, beskriva och göra materialet analyserbart på en vetenskaplig nivå. Detta görs för att göra materialet hanterbart så att strukturer och trender förtydligas. (Weber, 1990:9-15; Bergström & Boreus, 2005:44)

Kodningens och modellers svagheter

Reliabiliteten kan påverkas genom en ostrukturerad avkodning. Oklara ord och meningar kan ”misstolkas” och då skapas en missvisande bild. Viktigt är samtidigt att påpeka att datareduktionen inte är separat från analysen, utan en del av den. (Miles & Huberman, 1984:21) Genom Atlas.ti blir den processen transparent.

För att stärka reliabiliteten använder jag mig av en modell (se sid 47). Modeller kan vara hjälpsamma vid datareduktion för att förklara komplexa verkligheter. Modellen lägger också grunden till vetenskaplig intersubjektivitet och möjlighet till kumulativitet (Bergström & Boreus, 2005:51). Likt Nickersons (1995) metod kategoriseras stycken, meningar och ord i varje artikel som representerar vissa uttryck, synsätt och problembildande karaktärer. Precis som många andra innehållsanalysen baseras också denna på positiva och negativa värderingar och betoningar i de olika kategorifamiljerna (se sid 47, kolumn 3 samt förklaring sid 46).

Genom modellen kan man förenkla och samtidigt göra datamaterialet komparativt i en högre grad. Risker finns emellertid att modellen blir en ram för den verklighet man vill förklara samt förenkla och att ramen då blir allt för styrande för resultatet. Förenklingarna kan dessutom gå för långt och missa komplexiteten. Genom en manuell kategorisering stärks dock möjligheten för komplexa framställningar samtidigt som reliabiliteten kan försvagas något

(Bergström & Boreus, 2005:44). Den mänskliga faktorn kan också påverka kodningens validitet vilket aldrig får underskattas. (Duyvendak & Scholten, 2012:268; Peel & Steen, 2007:1061) Att materialet dessutom är på ett språk som inte är mitt modersmål måste även detta vägas in i reflektionen av resultatet. För att motverka felkodning är texter, stycken, meningar och ord som exempelvis är tvetydiga borttagna från forskningsmaterialet i högsta möjliga grad. Viktigt att påpeka är samtidigt att analysen aldrig når 100 procent av det beskrivna ordet. Alla nyanser och associationer är inte heller relevanta för en mer heltäckande och generell analys. (Weber, 1990:76)

För att kunna få en djupare förståelse och motverka de svagheter som finns i den kvantitativa delen av metoden analyseras mediabilden inte bara ur ett mer kvantitativt sätt utan dessutom genom Bacchis kvalitativa metod WPR.

Bacchi och WPR

Problembilder kan analyseras genom olika material då de upprätthåller och konstrueras i diskurser inom en rad olika arenor där media är en av de viktigaste. (Bacchi, 2009:32-39) Genom att studera mediabilden kan man förstå den problembild som målas upp i media (Bacchi 2009:2-4). Genom att använda mig av Bacchis metod "What's the Problem Represented to be?" som analysverktyg hoppas jag samtidigt kunna tydliggöra analysen av mediabilden på ett tydligare sätt än bara den kvantifiera kategoriseringen. För att förtydliga analysen exemplifieras även kategoriseringen och språkbruket med citat. Följande frågor (fri översättning) kommer lägga grunden till den kvalitativa analysen (Bacchi, 1999:12-13):

What is the problem represented to be?	Vad är "problemet" gestaltat att vara?
What presuppositions or assumptions underlie this representation?	Vilka underförstådda antaganden finns kring "problemet"?
How are subjects constituted within it?	Hur framställs subjekt inom problemet?
What is left unproblematic in this representation?	Vad har lämnats oproblematiserat?
What is likely to change?	Vad kan troligt förändras?
What is likely to stay the same?	Vad är troligt att inte förändras?
Who is likely to benefit from this representation?	Vem tjänar troligtvis på denna framställning?
How would "responses" differ if the "problem" were thought about or represented differently	Skulle reaktionen vara annorlunda om framställningen hade varit annorlunda?

VIII. Resultat & Analys – den danska mediabilden 2004-2013

De danska tidningarna Berlingske, Jyllands-Posten och Politiken har blivit analyserade under 10-årsperioden 2004-2013. Fördelning mellan tidningar har varit följande: Berlingske, 44, Jyllands-Posten, 56 och Politiken, 34 artiklar. Bild 1 redovisar antalet artiklar som publicerats i de tre utvalda tidningarna under tidsperioden samtidigt som Bild 2 redovisar hela den danska presskårens publicering. Tydligt är att diskussionen kring EU-medborgare och välfärd har växt under de sista fyra åren med en explosionsartad ökning under 2013. Tydligt är också att de tre tidningarna utvalda för genomlysning representerar den trend som finns under de senaste tio åren i hela den danska pressen procentuellt fördelat per år under perioden. Det totala urvalet är 134 artiklar mellan 2004 till 2013 (se bilaga 2 för artikelöversikt liksom för tillgång till alla kategoriserade artiklar). I hela den danska pressen är den siffran 1100 med samma sökkombination. Urvalet motsvarar därmed cirka 13,4 procent av det totala antalet artiklar under perioden. Kodningsschemats resultat redovisas på sidan 48 och på de två föregående sidorna förklaras kodningsschemats operationalisering.

Bild 1

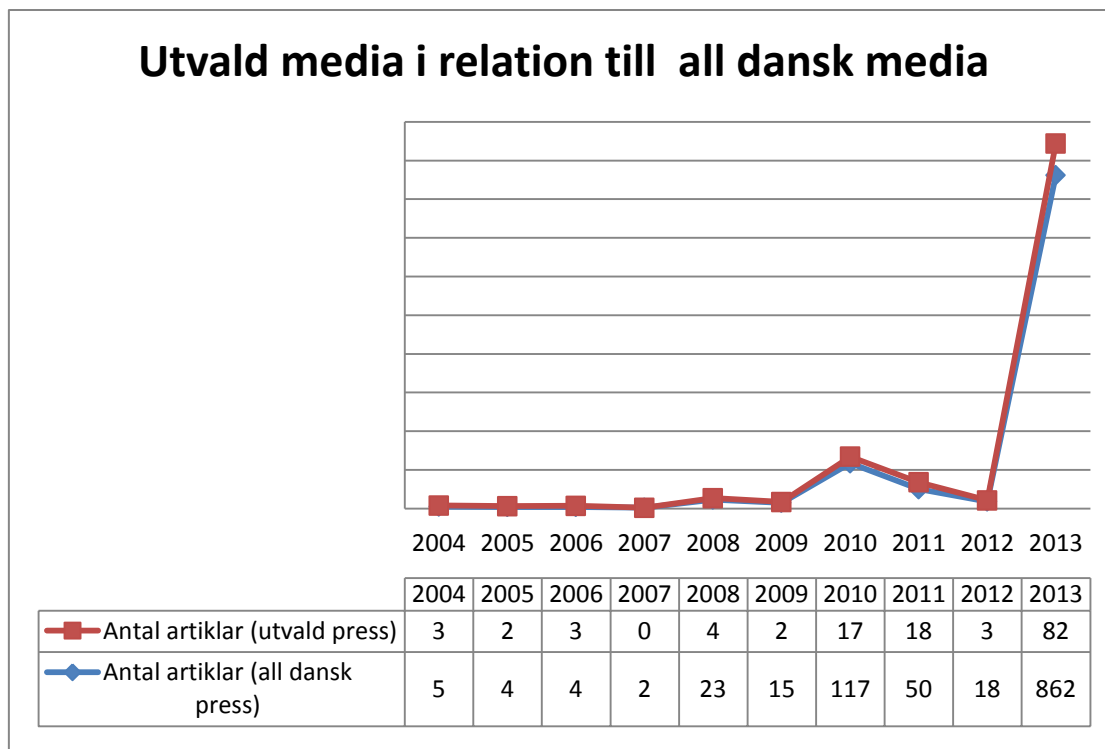

Bild 2

Kodningsschemats principer

Kodningsschemat baseras på en variation av tidigare forskning samt Bacchis frågelåda. Modellen baseras även på kodningsfamiljer vars funktion är att förtydliga funktionen av kodningen samt att skapa grupper för analysen. Beskrivningar (Disc) representerar allmänna diskussioner som tidigare forskning påvisat funnits. Moraliska överväganden (ME) representerar mer abstrakta framställanden och diskussioner kring ansvar och gestaltningar av olika grupper. Problemorsak (Pcaus) definieras av vad som beskrivs vara problemets orsak. Problemdefinitionen (Pdef) är till skillnad från problemets orsak de bilder som målas upp kring problem i Danmark där koppling till orsak inte är direkt utan snarare allmän. Positiva fördelar (Poss) är kategorin som representerar de eventuella positiva delarna forskningen påvisat att EU har haft. Åtgärd eller lösning (TR) är ord, meningar eller stycken som diskuterar åtgärder eller lösningar på problemorsaker eller problemdefinitioner.

I tabellen på sidan 48 redovisas resultatet av den totala spridningen i olika kategorier av de 134 artiklarna för att ge en överblick. De rödmarkerade siffrorna påvisar där över 95 procent av kategoriseringen hamnar.

Kod	Operationalisering (Stycken/ meningar/ ord beskriver):	Kategorigrupp:
Disc. CEE-migrants	EU-migranter från Östeuropa	Beskrivningar
Disc. Exaggerated fears /costs	Överdrivna rädslor/ kostnader kring EU-migranter	Beskrivningar
Disc. Lack of knowledge	Brist på kunskap kring EU-migranter/migration	Beskrivningar
ME EU-citizen's are equal to nationals	EU-migranter som likvärdiga medborgare	Moraliskt övervägande
ME Migrants are good people	EU-migranter är "bra" människor	Moraliskt övervägande
ME Morally horrible	Moraliskt förkastligt	Moraliskt övervägande
ME Own fault	EU-migranters egna fel	Moraliskt övervägande
ME Utilitarianism	Utilitarism - alla borde få tillgång till välfärd	Moraliskt övervägande
ME Undeserving	EU-migranter är oförtjänta av välfärd	Moraliskt övervägande
Pcaus EU enlargement	Utvidgningen	Problemorsak
Pcaus Gov. failure in Denmark	Danska regeringens fel	Problemorsak
Pcaus Gov. failure in sending country	Skickande lands fel	Problemorsak
Pcaus Income disparity in the EU	Inkomstgapet i EU	Problemorsak
Pcaus Lack of jobs	Bristen på jobb	Problemorsak
Pcaus The free mobility	Den fria rörligheten	Problemorsak
Pdef Addiction/Drug abuse	Drogmissbruk	Problemdefinition
Pdef Criminality	Kriminalitet	Problemdefinition
Pdef Cultural Differences	Kulturella skillnader	Problemdefinition
Pdef Danes losing their jobs	Danskar förlorar sina jobb	Problemdefinition
Pdef Homelessness	Hemlöshet	Problemdefinition
Pdef Mass immigration	Mass migration	Problemdefinition
Pdef Poverty	Fattigdom	Problemdefinition
Pdef Social tourism	Social turism	Problemdefinition
Pdef Threatening the welfare system	Hot mot välfärdsystemet	Problemdefinition
Pdef Too much power to Brussels	För mycket makt i Bryssel	Problemdefinition
Pdef Unemployment	Arbetslöshet	Problemdefinition
Pdef Wage dumping	Lönedumpning	Problemdefinition
Poss. European development in general	Generell utveckling av EU	Positiva fördelar
Poss. Fill the gap in lack of expertise	Brist på kompetens kan åtgärdas	Positiva fördelar
Poss. Higher tax revenues	Högre skatteintäkter	Positiva fördelar
Poss. Increased trade	Mer handel	Positiva fördelar
Poss. Social cohesion	Större social sammanhållning	Positiva fördelar
TR Brussels take responsibility	EU/Bryssel borde ta ansvar	Åtgärd / Lösning
TR Increase access to welfare	Öka tillgången till välfärd	Åtgärd / Lösning
TR Increase migration possibilities	Öka möjligheten till migration	Åtgärd / Lösning
TR Receiving country take responsibility	Mottagande land borde ta ansvar	Åtgärd / Lösning
TR Reduce access to welfare (migrants)	Minska tillgången till välfärd för migranter	Åtgärd / Lösning
TR Reduce migration/flexibility	Minska möjligheten till migration	Åtgärd / Lösning
TR Reduce/Change access to welfare (all)	Sänk eller förändra tillgången till välfärd för alla	Åtgärd / Lösning
TR Sending country take responsibility	Skickande land borde ta ansvar	Åtgärd / Lösning

Björn Wikman

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
CEE-migranter	0	0	0	0	0	0	0	1	0	19	20
Disc. Exaggerated fears /costs	0	0	0	0	0	0	0	5	0	12	17
ME EU-citizen's are equal to nationals	0	0	0	0	0	0	4	2	0	9	15
ME Migrants are good people	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
ME Morally horrible	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0	4
ME Own fault	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ME Ultrairism	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	3
ME Undeserving	0	0	0	0	0	0	5	10	0	32	47
Pcaus EU enlargement	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	4
Pcaus Gov. failure in Denmark	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pcaus Gov. failure in sending country	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Pcaus Income disparity in the EU	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	4
Pcaus Lack of jobs	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Pcaus The free mobility	0	0	0	0	1	0	1	1	1	10	14
Pcaus. Lack of democracy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
Pdef Addiction/Drug abuse	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Pdef Criminality	0	0	1	0	2	0	1	1	1	4	10
Pdef Cultural Differences	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pdef Danes losing their jobs	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Pdef Homelessness	0	0	0	0	2	0	1	1	0	1	5
Pdef Mass immigration	0	0	0	0	0	0	0	1	0	6	7
Pdef Poverty	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	5
Pdef Social tourism	0	0	0	0	1	0	2	4	0	36	43
Pdef Threatening the welfare system	0	0	0	0	0	0	5	7	0	37	49
Pdef Too much power to Brussels	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	10
Pdef Unemployment	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	5
Pdef Wage dumping	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
Poss. EU enlargement	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Poss. European development in general	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	5
Poss. Fill the gap in lack of expertise	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	6
Poss. Higher tax revenues	0	0	1	0	0	0	1	1	0	2	6
Poss. Increased trade	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	4
Poss. Social cohesion	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
TR Brussels take responsibility	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
TR Increase access to welfare	0	0	1	0	1	2	0	0	1	1	7
TR Increase migration possibilities	0	0	3	0	1	0	0	0	0	2	7
TR Receiving country take responsibility	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
TR Reduce access to welfare (migrants)	0	0	0	0	2	2	5	8	1	25	43
TR Reduce migration/flexibility	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5	6
TR Reduce/Change access to welfare (all)	0	0	0	0	0	0	5	5	0	23	33
TR Sending country take responsibility	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Artiklar totalt	3	2	3	0	4	2	17	18	3	82	134

Vad är "problemet" gestaltat att vara? Vilka underförstådda antaganden finns kring "problemet"?

Kod:	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
CEE-migranter	0	0	0	0	0	0	0	1	0	19	20
Disc. Exaggerated fears /costs	0	0	0	0	0	0	0	5	0	12	17
Pcaus The free mobility	0	0	0	0	1	0	1	1	1	10	14
Pdef Mass immigration	0	0	0	0	0	0	0	1	0	6	7
Pdef Social tourism	0	0	0	0	1	0	2	4	0	36	43
Pdef Threating the welfare system	0	0	0	0	0	0	5	7	0	37	49
Pdef Too much power to Brussels	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	10

Det danska problemet grundas i den kollisionkurs man länge talat om inom forskningen, den mellan välfärden och den fria rörligheten. I Berlingske den 19 september 2011 kan man läsa följande:

" Lidt karikeret kan man sige, at adgangen til sociale ydelser i Danmark traditionelt bygger på en kombination af åbne kasser og lukkede grænser. Med andre ord: Man skal helst være dansk statsborger og bo i Danmark, før man kan få adgang til det store velfærdstagselvord. Denne logik står dog i skærende kontrast til den europæiske logik om fri bevægelighed"⁵

Den fria rörligheten och den nationella välfärden beskrivs som två olika modeller som inte går ihop. Detta skapar en kollision som målas upp som ett hot, *en bombe*, det är en ny problembild som behöver lösningar:

"at det er en bombe under den danske velfærdsmodel, hvis en masse EU-borgere bare kan komme forbi Danmark og hente de offentlige ydelser. [...] Vi kan se en tendens med nogle domme, og er det den vej, det går, så kommer den danske velfærdsmodel under pres. Derfor er det vigtigt, at vi er ude i god tid, og vi har et værn mod de"⁶

⁵ Velfærd på europæisk Berlingske Tidende. Publicerat 2011-09-19

⁶ Opbakning til Rønn om velfærdstrussel Berlingske Tidende. Publicerat 2011-03-22

Problemet gestaltas som ett hot mot den danska välfärden på grund av den möjlighet mobila medborgare har att ta sig till Danmark för att där kunna ta del av den danska välfärden. Det behövs ett *værn, ett skydd mot detta hot*. Underliggande och till viss del även gestaltat i media är alltså den fria rörligheten ett grundläggande problem för den danska välfärden. Sällan skrivs det dock ut explicit som ovan. Man talar heller inte om en massinvasion men hotet finns på något sätt ändå.

Den fria rörligheten framställs alltså inte som det stora hotet. Det är social turism och hotet mot den danska välfärden genom just migranternas behov av välfärd. Det är tydligt i empirin där hälften av artiklarna under 2013 beskriver en hotbild på grund av social turism. Man kan läsa exempelvis: "*den danske velfærdsstat er under angreb*"⁷, "*EU medfører en afvikling af det danske velfærdssamfund*"⁸ och "*kan alle EU-borgere få SU i Danmark, så bliver systemet undergravet i Danmark*"⁹.

Det handlar följaktligen om en problembild kring social turism som vi såg en diskussion kring redan 2004 i både Storbritannien och Sverige. Det ökande antalet artiklar kan ses som en koppling till att de begränsningar som funnits i Danmark mot Bulgarien och Rumänien försvann 1 januari 2014 liksom EU:s förbud av optjeningsprincipen. I Danmark står man nu inför en ny och osäker framtid och man kommer då in i en ny fas av EU-samarbetet där man inte kan förutsäga framtiden. Slaget om problembilden är påtaglig vilket kan vara på grund av att man nu vill rama in och begränsa agendan genom en problembildsbeskrivning och etikettering som passar de politiska krafternas syfte. Lyckas man behålla debatten kring denna problembeskrivning kan man styra agendan liksom fokus och därigenom också styra de politiska besluten.

2013 präglas inte bara av en tydligare diskussion kring vem som borde få tillgång till dansk välfärd utan även kring EU:s legitimitet. Kritiken mot EU kan framförallt härledas till förbudandet av optjeningsprincipen som halverar problemlösningmöjligheterna av den bild som målas upp. Diskussionen kring optjeningsprincipen växer framförallt under 2011 och blir en följetong i dansk media och framförallt under 2013 då ämnet växer stort i media.

⁷ Støjberg: Dansk velfærd under pres Berlingske Tidende. Publicerat 2010-12-27

⁸ Bedre stillet i Danmark Jyllands-Posten. Publicerat 2010-09-09

⁹ EL: EU-dom kan ødelægge hele det danske SU-system Politiken. Publicerat på webb 2013-02-22

Optjeningsprincippet är djupt grundat i en tanke där man ska göra sig förtjänt av välfärd, framförallt om man inte är dansk. Förbudet av optjeningsprincippet gör att Bryssel målas upp som ett problem och debatten om Bryssels övertramp växer under hela 2013 och finns i cirka 12 procent av artiklarna under året. Man kan läsa:

*"De danske unges SU er betalt over skattebilletten, og derfor skal EU ikke sige, at samtlige EU-borgere har ret til ydelsen [...] SU er noget, som vi betaler over skattebilletten, og det er et af de goder, vi får, ved at have det velfærdssystem, som vi har i Danmark. Det skal EU ikke ødelægge"*¹⁰

*"Sagen om børnepenge loven er således et godt eksempel på hvordan EU undergraver det danske demokrati og vores folketing. EU truer således det danske folks demokratiske suverænitæt."*¹¹

Det empiriska resultatet pekar alltså starkt åt att det funnits en stark dragelse till välfärdschauvinism i dansk media som starkt växt under framförallt 2013 i media samtidigt som ämnet nästan inte berörs åren 2004 till 2009. Detta kan vara på grund av att skyddsreglerna försvann 2011 och 2014. Grunden i välfärdschauvinismen baseras på att välfärden ska vara koncentrerade till *våra egna*. Det underförstådda antagandet baseras på att den danska mediabilden inte ser dessa migrerande EU-medborgare som förtjänta av det danska välståndet och välfärden då de inte tillhör *våra egna*: I Jyllands-Posten kan man läsa redan 2010: *"Det må være sådan at børnechecken er til forældre til børn med dansk statsborgerskab"*¹² Synen på andra EU-medborgare är generellt att de är systemhotande, som grupp. Det finns dock ingen klar problembild som är tydlig varför de skulle vara systemhotande. Det framstår som välfärden är ett nollsummespel, där det bara finns x mycket välfärd. Att nya skattebetalare ökar en potentiell välfärdsökning diskuteras inte. Som den danska statsministern blir citerad:

¹⁰ Regeringen må sætte foden ned Berlingske Tidende. Publicerat 2013-07-15 11:12. Thomas Søgaard Rohde.

¹¹ EU's manglende demokratiske legitimitet Politiken. Publicerat på webb 2013-06-20 Niels Kjær

¹² Jyllands-Posten. Publicerat 2010-08-21

*"De danske velfærdsydelser skal være robuste. Man kan med god ret spørge, om det er rimeligt, at en nyindrejst borger fra et andet medlemsland umiddelbart kan modtage børneungedydelser"*¹³

Sammanfattningsvis finns en bred debatt som blåser upp under 2013. En motreaktion framstår samtidigt att finnas i debatten med en rad artiklar som beskriver debatten som överdriven. Det finns också tydliga ställningstagande för att alla EU-medborgare är likvärdiga och att den danska debatten hamnat fel:

*"Den danske velfærdsmodel og EU er ikke på kollisionskurs. Vi skal både udvikle vores velfærd og den europæiske integration. [...] Frygten for store horder af velfærdsturister, der skulle være villige til at forlade familie, venner, hjem, tryghed, kulturelt fællesskab - og ikke mindst sol og varme – til fordel for dansk kontanthjælp og grå skyer, har aldrig rigtig materialiseret sig."*¹⁴

¹³ Venstre ser afgørende skred i forhandlinger om ny EU-aftale Berlingske Tidende. Publicerat 2013-11-22. Thomas Søgaard Rohde

¹⁴ De blå skal droppe EU-populismen Berlingske Tidende. Publicerat 2013-09-14 22:49 Morten Østergaard.

Hur framställs subjekt inom problemet?

Kod:	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
ME EU-citizen's are equal to nationals	0	0	0	0	0	0	4	2	0	9	15
ME Undeserving	0	0	0	0	0	0	5	10	0	32	47

Mobila EU-medborgare är subjektet inom problemet. De förkroppsligar den danska problembilden. Till viss del framställs just CEE-medborgare som det stora problemet men explicit finns ingen förklaring till varför de skulle vara det. Det är snarare känslan och rädslan kring EU-migranter generellt som en tärande grupp och som en kostnad som är tydlig i den hotande bilden. En djupare beskrivning varför de skulle vara tärande finns inte utan snarare beskrivs den potentiella "utsugaren" som kommer till Danmark för att utnyttja systemet men utan direkt underbyggande argument. Subjektet är sällan utmålade som just en brottsling eller som en sämre person utan tendensen pekar mer åt att de inte är förtjänta av välfärden och därför borde stoppas. Viktigt att påpeka är att detta är oberoende om de jobbar i Danmark eller inte.

Det framstår som historien går igen fast med omformulering kring hur man väderar vem som har rätt till välfärd. När British Poor Law instiftades för 180 år sedan påpekade man just vilka som var "värda" välfärd. Då var det baserat på om behovet av välfärd var något man själv kunde påverka. Barn, gamla och handikappade ansågs värda välfärd då de inte kunde påverka det tillstånd de hade hamnat i. Den danska debatten har dock svårt att bevisa att danskar, till skillnad från andra EU-medborgare, har mindre chans att påverka sitt behov av välfärd. Den brittiska hållningen hade en tydlig legitimeringsgrund men den danska är i behov av att särskilja och utmåla en del av befolkningen som mindre värda på betydligt mer oklara grunder. Problembildens vitala del för legitimeringen av förändring blir i detta exempel tydligt.

Optjeningsprincipen är ett system mer baserat på förtjänst legitimeras inte alltid med rädslan för att människor ska invadera Danmark på grund av den generösa välfärden. Det verkar alltså som att man ser problematiken kring vem som förtjänar välfärd som det viktigaste. Det handlar om att man ska vara värd välfärden vilket danskar framstår vara i betydligt högre grad oberoende om de bidragit till välfärden. Som statsminister Lars Løkke Rasmussen blir citerad:

”udlændinge skal gøre sig fortjent til danske velfærdsydelser”¹⁵ är det förtjänst som är grundläggande då det gäller migranter. Välfärden är påvisat att vara för danskar naturligt vilket blir naturligt i och med den socialdemokratiska välfärdsmodellen. Man vänder istället problembilden i Danmark och talar istället om en diskriminering av de egna medborgarna för att de behandlas lika alla andra EU-medborgare:

”Det må stå klart, at vi ikke kan acceptere, at den skatteborger, der i årevis har bidraget til det danske samfund her i landet, eller som under udstationering for stat eller erhvervsliv har varetaget danske interesser, skal behandles på samme måde som den, der lige er kommet til Danmark og aldrig har bidraget til samfundet og som måske rejser hurtigt hjem igen med danske sociale ydelser på lommen. Det er ren og skær diskrimination af egne borgere”¹⁶

Intressant är att den danska underliggande problemformuleringen är att det behövs ett förtjänstsystem men där danskar hanteras annorlunda. Kopplingen till nationen och välfärd blir här tydlig vilket är naturligt i en historisk kontext.

Även om debatten kring migrationshotet är generell kan man dock inte bortse från den syn som ibland lyfts fram av framförallt oförtjänta CEE-medborgare: *”Hvis vi tilbyder dem blot et minimum af hjælp, så bliver Danmark lynhurtigt hele Østeuropas varmestue.”¹⁷*

”De [EU-migranterna] kommer fra blandt andet Østeuropa, og efter en meget, meget lille arbejdsindsats har de adgang til det danske velfærdssystem. Det går kun i retning af, at det bliver et større og større problem.”¹⁸

”Hvad stiller man op, når disse uventede gæster viser sig at være østeuropæere, der også bruger gården til at besørge i, som gennemroder skraldespande, og som ikke respekterer andres ejendomsret? [...]Hvad stiller man op, når disse uventede gæster

¹⁵ ”Udlændinge skal optjene ret til velfærd” Politiken. Publicerat 2011-03-29

¹⁶ Det gælder velfærdssamfundet Jyllands-Posten. Publicerat på webb 2011-03-26 03:31.

¹⁷ Staten svigter de hjemløse østeuropæere Politiken. Publicerat 2011-12-13 00:19

¹⁸ Jyllands-Posten. Publicerat 2013-10-03 11:37

viser sig at være østeuropæere, der også bruger gården til at besøge i, som gennemroder skraldespande, og som ikke respekterer andres ejendomsret?"¹⁹

Med denna beskrivning det tvivelaktigt att man behandlar danska medborgare på ett annat sätt. En grundläggande tanke som möjliggör den åskådningen i den danska debatten är att alla EU-medborgare inte är likställda. Det verkar till och med som det finns olika typer av mobila EU-medborgare som värderas olika. Enligt EU-kommissionen får ingen sådan diskriminering ske. Alla EU-medborgare ska hanteras på ett likvärdigt sätt. Den danska debatten är dock tydlig med en åtskillnad mellan nationaliteter, framförallt gällande CEE-medborgare, utan att påvisa att de skulle vara en börda för välfärden. De beskrivs endast som en potentiell fara och med den redan påvisade negativa synen på migranter och explicit CEE-medborgare blir detta legitimt. Ett av de mest uppmärksammade och senare citerade påståendena var Brian Mikkelsens (f.d. kulturminister för de konservativa) om EU- migranternas påverkan på den danska välfärdsstaten där han jämför dem med gräshoppor. Mikkelsens syn på migranter är ett av de tydligaste exemplen som påvisar välfärdschauvinism i urvalet:

"Det er dybt problematisk. Det underminerer finansieringen af vores velfærdssamfund. Hvis man bare kan komme til Danmark i en kort periode og få adgang til vores ydelser, som er verdens højeste, så går det som med græshopper, der bosætter sig på en mark og suger alt til sig for så at hoppe videre til en ny mark uden at levere noget som helst"²⁰

Sammanfattningsvis kan vi se att finns en tydlig tendens kring hotet mot välfärden på grund av social turism och behovet av förändring. Detta drivs framförallt av en stark diskussion om oförtjänta EU-medborgare och specifikt lyfts CEE-medborgare fram i denna diskussion. Det som legitimerar och möjliggör den framställningen är synen på subjektet, EU-migranterna, som oförtjänta och kostsamma samtidigt som en tydlig skillnad görs på grund av nationalitet. Tidigare studier från Sloothus (2007) har också sett liknande tendenser vilket styrker tesen. Synen i Danmark på våra EU-vänner kanske snarare är ovänner.

¹⁹ Østarbejdere kan afskaffe børnecheck Berlingske Tidende. Publicerat 2013-07-09

²⁰ Borgerlige om børnepengesag: Regeringen må lave ny værnregel. Politiken. Publicerat 2013-06-19 09:28.

Vad har lämnats oproblematiserat?

I tabellen nedan finns de kategorier som inte var en del av den danska debatten i kodningsschemat. Diskursen kring vad som inte valts att problematisera är oändlig och jag har därför valt att koncentrera analysen till det modellen filtrerat. Urvalet i denna grupp är där bara fem eller färre än fem artiklar fanns kategoriserade i gruppen.

Kod:	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
ME Migrants are good people	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
ME Morally horrible	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0	4
ME Own fault	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ME Ultrarism	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	3
Pcaus EU enlargement	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	4
Pcaus Gov. failure in Denmark	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pcaus Gov. failure in sending country	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Pcaus Income disparity in the EU	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	4
Pcaus Lack of jobs	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Pdef Addiction/Drug abuse	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Pdef Cultural Differences	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pdef Danes losing their jobs	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Pdef Homelessness	0	0	0	0	2	0	1	1	0	1	5
Pdef Poverty	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	5
Pdef Unemployment	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	5
Pdef Wage dumping	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
Poss. Increased trade	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	4
Poss. Social cohesion	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
TR Brussels take responsibility	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
TR Receiving country take responsibility	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
TR Sending country take responsibility	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Intressant att se är att den danska debatten inte handlar om individer. Få artiklar beskriver människoöden eller individer överhuvudtaget. Det diskuteras inte heller om det egentligen finns en brist på kunskap generellt kring EU-migration. Oavsett forskningens begynnande kunskap. Kriminalitet, droger, hemlöshet, kulturella eller ekonomiska skillnader, fattigdom eller arbetslöshet lyfts inte heller i debatten. Moraliska hänseenden som att människor far illa, att det är deras eget fel eller en diskussion om utilitarism finns i stort sett inte. Beskrivningar av migranter som goda eller en positiv kraft finns inte heller. Inte heller de möjligt positiva delarna med EU lyfts i kategorier som högre skatteintäkter, social sammanhållning, generell

utveckling för Europa eller att bristande kompetens kan fyllas. Man diskuterar inte ens varför människor flyttar till Danmark explicit; varken arbetslöshet eller utvidgningen är debatterade. Generellt och överhängande handlar det om ett välfärdssystem som är under press och det är det danska systemet som ska skyddas. Det är dock bara det danska välfärdssystemet som hotas då resonemang om lönedumpning eller att danskar skulle förlora jobb inte heller lyfts i debatten.

Orsaker till den problembild som målas upp lyfts inte i heller i debatten. Ansvarsdiskussionen är oerhört liten och när den finns gäller det Bryssel men då inte att Bryssel ska ta större ansvar. Danska eller andra medborgarländers regeringars ansvar lyfts inte överhuvudtaget. Varken i form att de har ansvaret för den nuvarande situationen eller att borde göra något.

Sammantaget är debatten under 2013 väldigt koncentrerad till systemdiskussioner och som *optjeningsprincipen* eller andra systemförändringar. Detta bidrar till att debatten kring den moraliska delen av migranternas liv i Danmark inte heller diskuteras. Exempelvis om det är moraliskt rätt att inte hjälpa människor i behov av välfärd. Det är en avhumaniserad debatt där systemet prioriteras framför de faktiska människornas verklighet. Som Rein och Schön (1994:4) kallar, ”multiple social realities”, finns i den danska debatten en stor avsaknad av vissa diskussioner. Med detta kan man se det som att vi har flera sociala samhällen bredvid varandra men där media missar vissa delar av verkligheten då vissa samhällen inte skildras. Möjligheten till förändring i dessa potentiella samhällen kan då bli mycket svår då de inte blir en del av agendan. Det man inte talar om finns helt enkelt inte.

Vad kan troligt förändras? Vad är troligt att inte förändras? Vem tjänar troligtvis på denna framställning?

Kod	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
TR Brussels take responsibility	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
TR Increase access to welfare	0	0	1	0	1	2	0	0	1	1	7
TR Increase migration possibilities	0	0	3	0	1	0	0	0	0	2	7
TR Receiving country take responsibility	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
TR Reduce access to welfare (migrants)	0	0	0	0	2	2	5	8	1	25	43
TR Reduce migration/flexibility	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5	6
TR Reduce/Change access to welfare (all)	0	0	0	0	0	0	5	5	0	23	33
TR Sending country take responsibility	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

CNN-effektens tredje typ av påverkning är att mediabilden blir *en accelerator för politiska beslut*. En stark mediabild kan med andra ord förändra agendan och därmed de politiska lösningarna på ett problem. Den troliga förändringen, lösningen, baseras på den problembild som målas upp; hotet mot den danska välfärden. I 25 samt 23 artiklar under 2013 beskrivs lösningarna på de uppkomna problemen genom en mer restriktiv välfärd för EU-migranter eller en generell förändring och/eller förminskning av det danska systemet. Förändringen grundas i att *"Velfærdsmodellen er ganske enkelt ikke indrettet til de nye tider."*²¹ Brian Mikkelsen citeras återigen i Berlingske kring problemet med det danska välfärdssystemet och att en förändring måste ske generellt:

*"Hvis du ser på for eksempel Tyskland, så er hele deres velfærdssystem bygget op på den måde, og det er det selvfølgelig, fordi man ikke vil have, at man bare kommer ind som sådan nogle bisværme eller græshopper i landet, og så tømmer man de offentlige kasser. Derfor bliver man nødt til at have et optjeningsprincip på den ene eller anden måde, hvis viskal kunne fremtidssikre vores velfærdssystem."*²²

Problembildens lösning är inte ensidig men starkt riktad mot ett behov av förändring på grund av ett välfärdssystem som är under hot och att systemet då måste förändras. Kopplingen

²¹ Vi må tage os sammenBerlinske Tidende. Publicerat 2013-06-30 Anonym og Birthe Rønn Hornbech

²² Borgerlige: Regeringen lader EU undergrave velfærdsstaten Berlinske Tidende. Publicerat 2013-06-18 Johan Blem Larsen og Thomas Sand.

mellan problem och lösning är tydlig. Lösningen pekar samtidigt mot två vägar. Antingen en mer restriktiv välfärd för EU-migranter, *optjeningsprincipen* explicit;

*Vores velfærd er presset, fordi vi har en model, hvor skattekosten åbner sig efter meget kort tid. Optjeningsprincipper vil være en god løsning til at lette det pres*²³

eller en generell förändring av välfärden för alla, även danskar, med en mer tydlig koppling till att förtjäna den. Lösningarna dominerar debatten, framförallt under 2013. Uppkomsten till den stora debatten beror förutom på den friare rörligheten för rumäner och bulgarer också troligtvis på att den ena lösningen, *optjeningsprincipen*, stoppades genom EU-kommissionens nej. Den danska debatten lyfte då bara upp generell förändring av systemet som lösning. Den problembilden av mobila EU-medborgare och det hot de påstås utsätta dansk välfärd för idag kan därmed leda till en förändring av det danska välfärdssystemet. Detta legitimeras genom den problembild som målas upp. I och med att *optjeningsprincipen* förbjöds framstår nu bara en generell förändring som möjlig. Om det är en sanning att system är så hotat som det framställs kan samtidigt ifrågasättas, det vill säga om problembilden i media är helt korrekt. Det handlar om vad Princen (2012) skulle kalla "*conflict of conflicts*" där en konflikt verkar segrande för stunden.

Thomas Jensen (S) kritiserar också den bild som målas upp: "*Fra 2014 og frem vil denne praksisændring koste den danske stat 15 millioner kroner. Det er mange penge for et enkelt menneske, men det er ikke noget, der vælter velfærdsstaten Danmark*" Han påpekar också sin oro över den debatt som sker där man vill ändra hela det danska systemet till ett förtjäningsystem och där arbete i Danmark blir grundbulten vilket också skulle straffa danska medborgare: "*Det vil skabe et stort problem for mange danske statsborgere, for det vil samtidig betyde, at for eksempel en dansk studerende på SU ikke kan få børne- og ungeydelse, fordi vedkommende ikke tjener nok*"²⁴ Jensen kritiserar problembilden. Kategorin kring om att debatten är överdriven finns men är svaga. En problembildsförändring mot Jensens synsätt skulle troligtvis ändra debatten och problembildens reaktion och att förändra välfärdssystemet skulle inte längre vara legitimt.

²³ Fremtidens velfærd skal optjenes Politiken. Publicerat 2011-03-28

²⁴ S i børnepengesag: Det her vælter ikke velfærdsstaten Politiken. Publicerat 2013 06-19

Vem som tjänar på debatten är inte självklar men de som vill se en generell förändring av det danska välfärdssystemet framstår idag som en vinnare i och med den problembildsbeskrivning som sker. Den som söker det framstår ur en sådan vinkel vara en vinnare på beskrivningen. Per Clausen från Enhetslistan påpekade detta och blir citerad i Berlingske:

"Handler det om, at Brian Mikkelsen vil beskytte den skattefinansierede velfærd, eller vil han bare bruge en kommission til at afvikle velfærdsydelser under dække af, at det er EUs skyld?"²⁵

En annan diskurs är en generell mer restriktiv syn på EU:s fria rörlighet. I realiteten skulle detta vara ett stort steg tillbaka för EU-samarbete då den betecknas som en grundsten i samarbetet. Denna diskussion har oftast funnits som en lösning kring massinvandring som också kom upp under 2013 men är som synligt mycket liten. Återigen kan man dock se att problembilden styr den politiska diskussionen kring lösningar på problemet.

Sammanfattningsvis ter sig debatten kring förändringar grunda sig på problemet kring hotet mot dansk välfärd och social turism. Detta legitimeras genom att media producerar en bild av EU-migranter som olikställda med danskar. Förändringen blir därmed lösningen på hotbilden vilket i realiteten skulle innebära ett förändrat välfärdssystem baserat på förtjänst. Optjeningsprincipens förbud innebär då samtidigt att problembildens lösningar omöjliggörs och nu framstår endast en generell förändring möjlig vilket då skulle verka mot alla som vill ta del av dansk välfärd, även danskar. En större förändring förenklas troligtvis också då man inte pratar om moraliska frågor eller individer utan bara system och hur det ska räddas.

²⁵ Borgerlige kræver værn mod trussel fra EU Berlingske Tidende. Publicerat 2013-07-14 Annette Bonde og Pia Glud Munksgaard.

Skulle reaktionen vara annorlunda om framställningen hade varit annorlunda?

Hade den fria rörligheten och de mobila EU-medborgarnas positiva inverkan lyfts fram hade debatten kunnat hamna kring hur välfärden måste utvecklas för att locka de bästa migranter till Danmark. En sådan diskussion hade troligtvis lyft de positiva sidorna av ett öppet Europa och koncentrerat problembilden kring inkluderande mekanismer. En annan problembild hade kunnat vara ett individfokus där EU-medborgare beskrivs i annan form än en bricka i ett system. Då hade debatten kunnat ses ur ett mer mänskligt och individbaserat perspektiv än ett systemperspektiv. Den nuvarande danska debatten är avhumaniserad vilket också påverkar ramen för samtalen. Hade etiketteringen varit annorlunda, som i detta fall till stor del blev en systemfråga men istället blivit en moralisk fråga om migranternas tillstånd i Danmark hade agendan troligtvis förskjutits och därmed de politiska besluten. En annan etikett hade varit om det inte sågs som ett danskt problem utan ett europeiskt dilemma för hela unionen. Detta kan dock bero på hur medialandskapet ser ut i dessa frågor. Hade mediabilden varit ur ett mer gemensamt Europa perspektiv hade inte den nationella agendan varit den enda. Ett hela-bästa-för-Europa perspektiv hade troligtvis problematiserat Europas gemensamma problem och inte kunnat fastna i ett nationellt välfärdschauvinistiskt perspektiv som det gör i det danska exemplet. Detta beror framförallt på koppling vi har kunnat se mellan nationalstaten, media och välfärden. Underliggande är också hur subjektet framställs. Hade mobila EU-medborgare framställts som likställda med danskar hade en stor del av legitimeringen av förändringen genom problemformuleringen försvagats.

En mer jämställd syn hade öppnat upp en annan debatt troligtvis. Jurado och Bruzzone (2008:4) ser behovet av ett mer holistiskt synsätt kring migrationen och välfärd. Det måste ses i ett system där migration, arbetsmarknad och välfärdssystem måste utvecklas tillsammans. Ett system för 2000-talets verklighet, som de kallar det. Debatten kring hur välfärden måste anpassas till en högre intern migration inom EU saknas i dansk media. Hur man ska möta de nya utmaningarna är inte en befintlig diskurs. Den problembilden finns helt enkelt inte. Jurados och Bruzzones önskan om ett holistisk synsätt försvåras förstås när man inte ser vissa grupper förtjänta av välfärd på samma sätt som de inhemska. Välfärdschauvinismen kapar den möjligheten.

En annan debatt som saknas är den om post-migrationen, den mest vitala frågan i EU-projektet, enligt Martinello (2013:7). Hur välkomnas man in i det nya samhället? Integreras man? Blir man en del av samhället? Detta av en bakgrund där man faktiskt borde ses som en likställd och inte som en främling. Vi är ju alla medlemmar av EU – de som faktiskt borde ses som migranter är de som kommer från tredje land, menar han (2013:10). Martinellos syn omöjliggörs genom den mediabild som skapats. Välfärdschauvinismen gör debatten betydligt mer komplicerad för Martinellos synsätt.

Sammanfattningsvis utesluter välfärdschauvinismen och den problembild som underbyggs av chauvinism i grunden många andra reaktionsmöjligheter. Systemdiskussionen och synen på att alla EU-medborgare inte är lika förtjänta av dansk välfärd gör det svårt att förändra reaktionerna. Lösningen framstår endast vara en generell systemförändring vilket kan stå i jämförelse med hur en annan reaktion hade kunnat vara rådande om problembilden varit annorlunda. Exempelvis hur välfärden borde utvecklas för att anpassas till mobila EU-medborgares möjlighet att lyckas i Danmark.

IX. Diskussion & slutsats

Sammanfattningsvis pekar uppsatsen på att det finns en tendens till ett hot mot den nordiska välfärdsmodellen i Danmark. Det som symboliserat modellen är att den inte baseras på förtjänst utan är allmän för alla medborgare, oavsett vad man bidragit tidigare vid behov av stöd. Nu framstår den enda utvägen ur den problembild som fått fäste i Danmark vara en förändring av detta. Mediabilden har också uttryckt detta genom att exempelvis SU ska förändras till ett lån istället för ett bidrag eller att barnbidrag ska förändras från bidrag till skatteavdrag istället. Denna förändring skulle vid utfall kunna likna det man sett i USA där systemet förändrats på grund av rädslan ur en välfärdschauvinistisk utgångspunkt. I USA var problembilden av en tärande och fattigare svart befolkning. I dansk media är det en bild av tärande och fattiga EU-medborgare som målas upp. Om det är önskvärt går inte att svara på ur ett neutralt perspektiv men det kan påvisa vikten av debatten och problemformuleringens makt. Detta grundläggs i den kollision som målas upp mellan den fria rörligheten och den nationellt baserade välfärden.

Varför har då debatten sett ut som den gjort? En förklaring till den kritiska tonen i dansk media kan vara att nationalstaten är så starkt kopplad till välfärdsstaten (Xu, 2007:89) De olika välfärdsmodellerna kan också vara grunden till den danska oron då behoven av eventuell förändring skiljer sig åt i de olika välfärdsmodellerna. Man vet då inte vart framtiden leder och vad en europeisering skulle leda till för det danska systemet. De universalistiska systemen i Norden bygger exempelvis till stor del på att makten kring gränserna finns kvar hos staten och genom det kontrollerar man efterfrågan på välfärd. I och med den fria rörligheten blir detta system mer utsatt då de andra systemen har en större del förtjänstbaserad välfärd. En "europeisering" av den nordiska modellen framstår då trolig i framtiden. Om det innebär att den nordiska modellen blir standard i Europa eller om den mer förtjänstbaserade välfärden blir standard i Europa kan bara framtiden utvisa, men en förändring verkar inte kunna undvikas om inte problembilden förändras – oavsett hur verkligheten ser ut. Men hur så då *verkligheten* ut?

I rapporten till Folketinget (Olesen & Fich 2013:1) fastslår man att det är svårt att få en fullständig bild av situationen. I rapporten fastslås att antalet socialbidragsutbetalningar till östeuropeiska EU-medborgare ökat från 1430 personer 2009 till 5336 år 2012. Under samma period har antalet skattebetalande CEE-medborgare ökat från 20800 till 29750. Generellt i EU

har man sett att den fria rörligheten har varit positiv för alla EU-länder och hotet mot välfärdssystemet verkar vara starkt överdriven. Detta kan dock följa den generella trend i välfärdschauvinismens tecken där önskade och oönskade migranter tydligt grupperas (Geddes, 2003:150).

I tidigare studier av Danmark framstår välfärdens generositet vara erkänd som regulator för invandring. Då har det funnits en tro på kausalitet mellan välfärdens generositet och antalet invandrare. Välfärden skulle med ett sådant resonemang ha en tilldragelseffekt, eller *pulling effect* som Tony Blair uttryckte det 2004. Också den nuvarande debatten grundas i detta synsätt till viss del. Synen på våra EU-vänner framstår alltså kunna kopplas till hur EU-samarbetets möjligheter fortskrider. Kanske är det så att EU-samarbetet gått för långt och för snabbt? Det demokratiska underskottet kanske framtvingat en osäkerhet där myter fått styra?

Ett annat viktigt perspektiv i slutskedet av denna pilotstudie är att CNN-effekten medför grundläggande demokratiska komplikationer på grund av makten de innehar utan att vara folkvalda. De kan styra agendan, de kan hindra eller förskjuta måluppfyllelse och de kan accelerera politiska beslut. I denna studie är det svårt att utesluta andra påverkansfaktorer men att media kan påverka politiken i en riktning utan en folklig förankring gör media till en aktör som måste bevakas inom politisk forskning. Frågan är då egentligen vem som skapat bilden av den oförtjänade EU-migranten och varför?

Den danska debatten har tydligt pekat åt behovet av en reaktion mot det hot välfärden står inför. En mer förtjänstbaserad lösning framstår idag som den mest troliga vägen men kanske vi har ett behov ett större samarbete för att lösa den problembild som skapats i Danmark?

En gemensam välfärd?

Claudia Paraschivescu (2013:403) ser grundproblematiken i välfärdschauvinismen att vi inte ses som jämlika, vilket också denna uppsats slutsats påpekar. I centrum för välfärdsstaten står det sociala medborgarskapet, den direkta kontakten baserad på lojalitet och tillit som Bismarck sökte redan 1880. Det bygger framförallt på majoritetens tillit till minoriteten. I Europa är det ekonomiska medborgarskapet betydligt starkare än det sociala. (Geddes,

2008:129) Problemet blir då att en gemensamhetskänsla inte skapas inom EU utan lojaliteten och tilltron finns kvar nationellt. Det kan också vara därför få känner sig som européer. 41 procent av européerna känner sig inte alls som européer. EU-medborgarskapet är också ur ett juridiskt perspektiv mycket svagt och framstår även så i den danska mediabilden. Denna verklighet menar många påverkar demokratin i EU. (Schall, 2012:123) Schall (2012:127) menar att detta beror på att det sociala medborgarskapet är fortsatt svagt. Sociala rättigheter är fortsatt en nationell angelägenhet vilket försvårar känslan av gemenskap. Den sociala gemenskapen är den som skapar den starkaste gemenskapen och en känsla av grämslös solidaritet, menar han. Paraschivescu (2013:408) ser lösningen på medlemsstaternas nya problembilder i ett mer inkluderande europeiskt socialt medborgarskap. I den danska debatten ser man att EU tar sig an socialpolitiken som något de inte borde ha makt kring. Man kan se detta i ljuset av den kritiska ton som finns generellt hos de nordiska ländernas medborgare. Vår välfärd är inte för alla. Paraschivescu (2013) tror dock att just en fortsatt nationell social politik kommer att leda till en nedmontering av det system vi idag ser, likt det vi tidigare sett i USA. Peter Messerschmidts, EU-parlamentariker (Dansk Folkeparti), är en av de starkaste kritikerna till att EU ogiltigtförklarar optjeningsprincipen mot andra EU-medborgare. Messerschmidts politik kan med andra ord leda till det motsatta han förespråkar - en nedmontering av den danska välfärden på grund av rädslan för EU-migranter på grund av för lite EU-gemenskap. Ur ett danskt perspektiv skulle risken för en hotad dansk välfärd kunna vara motorn för en nedmontering av det man vill skydda, den danska välfärden som den ser ut idag. Detta beror på den bild som målas upp där förändring framställs som det enda fungerade motmedlet. Ett gemensamt EU-system skulle ha en potential att skapa ett fortsatt starkt universellt danskt välfärdssystem. Detta kan samtidigt ifrågasättas då utformningen av ett gemensamt system flertalet gånger påvisats svårt bland annat på grund av de olika välfärdsmodellerna som finns inom unionen liksom den skepsis som finns framförallt i Norden (Schall 2012:129). Att danskhet är att stå upp för välfärdsmodellen påvisar också hur djupt grundat försvaret för ens nationella system är (Korsgaard, 2006:158).

Mediabildens makt är påvisad att kunna ha tendenser i att påverka problembilder på ett nationellt plan. Det har funnits försök att skapa en gemensam europeisk mediemarknad för att lyfta gemensamma problem. En arena för gemensamma europeiska problem saknas idag för den allmänna debatten i gällande välfärds- och migrationsfrågor, vilket gör att alla debatter fortsatt styrs av en nationell agenda. En arena för media på europeisk nivå skulle skapa en känsla av mer gemenskap, menar Leska (2012:98). Istället för nationell media framing skulle

det då ske en förskjutning av gemensamma problem till en europeisk nivå vilket skulle kunna gynna debatten och problemens potentiella lösning. Med en europacentrerad problembild hade också lösningarna för välfärden troligtvis sett annorlunda ut. Kanske man då hade sett behovet av mer samarbete gällande välfärds- och migrationsfrågor.

X. Sammanfattning & fortsatta studier

Vi kan se, med bakgrund i välfärdens, migrationens och EU:s historia att många länder står inför ett nytt dilemma. Det finns idag en konflikt om konflikten, om vad som är det egentliga problemet. Problembilden är inte ensidig men i dansk media finns tydliga tendenser. Genom en analys av den danska mediabilden är det påtagligt att det finns en rädsla som styr dilemmat. Mediabilden reproducerar en hotbild mot välfärden och en bild av mobila EU-medborgare som oförtjänta och en börda för det danska samhället och välfärden. Med detta påtalat kan man inte dra för stora slutsatser utan snarare får man tolka resultatet som tendenser av välfärdschauvinism som kan få en förändring av dansk välfärd från ett universellt till ett mer förtjänstbaserat välfärdssystem.

Uppsatsen är i sig en pilotstudie och generaliseringar är svåra att dra. Att generalisera genom media framing är emellertid idag relativt mer pålitligt än tidigare. Media reproducerar varandra i en allt högre grad, vilket gör att ett fåtal tidningar är mer representativa än tidigare. De tre största danska tidningar styr troligt den danska debatten i hög grad men för att studien ska bli mer generaliserbar erfordras att den breddas till fler länder för att förstå utvecklingen. Som Scholten (2012:3) påvisar i sin studie skapas väldigt olika problembilder på olika platser, framförallt i nationellt styrda frågor som migrations- och välfärdsfrågor fortsatt är i Europa (Princen, 2012:2, 34). En komparativ studie med flertalet andra europeiska stater hade kunnat vara mycket givande för att få en bredare förståelse kring den framtida välfärden i Europa. En bredare studie skulle också kunna stärka denna studie genom att göra den komparativ, det vill säga jämförbar för att urskilja skiljelinjer i debatten vilket skulle kunna belysa bakgrunden och anledningarna till problembildsbeskrivningarna. Dessutom behöver samhällsvetenskaplig forskning oftast en komparativ bas för att urskilja tendenser likt denna uppsats slutsatser för att kunna göra resultatet antagbart på ett generellt plan. En ytterligare framtida studie hade också kunnat vara att en komparativ analys av de politiska partiernas interna diskurser i exempelvis valmanifest kring frågan om de mobila EU-migranter för att se hur media och partierna påverkar varandra. Även lagstiftningsförändringar liksom myndighetshantering hade kunnat stärka bilden av hur man ser på EU-migranter i de olika länderna.

XI. Källor:

- Andersen, Goul. 2003. The general election in Denmark 2001. *Electoral Studies*.
Volume 22, Issue 1 s.186-193
- Andersen, Jorgen & Björklund, Tor. 1990. Structural Changes and New Cleavages:
the Progress in Denmark and Norway. *Acta Sociologica* Nr 33, Vol 3, s.195-217
- Andersen, Lars Hojsgaard - Hansen, Hans - Schultz-Nielsen, Marie Louise – Tranaes,
Torben. 2012. Starthjælpens betydning for flygtnings levevilkår og
beskæftigelse Rockwool Fondens Forskningsenhed og Syddansk
Universitetsforlag
- Anderson, A. 1997. *Media, Culture and the Environment*. New Brunswick, NJ:
Rutgers University Press.
- Angrist J.D. & Kugler, A.D. 2003. ”Protective or counter-productive? Labour market
institutions and the effect of immigration on EU natives”. *Economic Journal*, vol
113, no 488, 302-331
- Bacchi, Carroll Lee. 2009. *Analysing policy : what's the problem represented to be?*
Frenchs Forest, N.S.W. : Pearson, cop. 2009
- Bacchi, Carroll Lee. 1999. *Women, policy and politics: the construction of policy
problems*. London: SAGE
- Bannister, Donald. 1977. *New Perspectives in Personal Construct Theory*. Michigan:
Academic Press
- Banting, K. 2000. Looking in three directions: Migration and the European welfare
state in comparative perspective i M. Bommers & A. Geddes (Eds.), *Immigration
and welfare: Challenging the borders of the welfare state* (pp. 13—33). London:
Routledge.
- Berg, Linda & Spehar, Andrea (red.) *EU och välfärdens Europa: familj,
arbetsmarknad, migration*. Malmö: Liber
- Bergström, Andreas. 2012. i *Labour Migration – what’s in for us?* Zelano, Karin (red).
Borås: Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB
- Bergström, Göran – Boreus, Kristina. 2005. *Textens mening och makt: metodbok i
sällskapsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Bjereld, Ulf, 1999. *Varför vetenskap?* Lund: Studentlitteratur
- Blair, Tony. 2004. Tal av Tony Blair på the Confederation of British Industry on
migration 27 april 2004.
<http://www.guardian.co.uk/politics/2004/apr/27/immigration-policy.speeches>
- Bomberg, Elizabeth – Corbett, Richard – Peterson, John . 2008. Introduction i
Bomberg, Elizabeth – Peterson, John & Stubb, Alexander (red). 2008. *The
European Union: How does it work?* 2ed. Oxford: Oxford University Press
- Boydston, Amber E. & Glazier, Rebecca A. 2013. A Two-Tiered Method for
Identifying Trends in Media Framing of Policy Issues: The Case of the War on
Terror *The Policy Studies Journal*, Vol. 41, No. 4,

- Brochmann, G. & Dölvik, J.E. 2006. "Is immigration an enemy of the welfare state" in D. Papademetriou eds. Europe and its immigrants in the 21st century, Wasington, Migration Policy Institute
- Carens, Joseph. 1989. "Membership and Morality: Admission to Citizenship in Liberal Democratic States" I Roger Brubaker (ed.) Immigration and the Politics of Citizenship in Europe and North America. Lanham: The German Marshall Fund of the United States and University Press of America.
- Carragee, K. and Roefs, W. (2004) "The Neglect of Power in Recent Framing Research," Journal of Communication 54(2): 214–33.
- Chong, D., Druckman, J.N. (2007). Framing theory. Annual Review of Political Science 10, 103-126.
- Clarke, John. 2005. Welfare States as Nation States: Some Conceptual Reflections. Social Policy and Society. Vol 4.
- Cox, R. H. 2001. 'The Social Construction of an Imperative: Why Welfare Reform Happened in Denmark and the Netherlands but not in Germany', World Politics Vol. 53
- Crepaz, Markus & Damron, Regan. 2009. Constructing Tolerance – how the Welfare State Shapes Attitudes About Immigrants. Comparative Political Studies. Vol. 42. Nr. 3 s.437-463
- Dobson, John R. 2009. Labour mobility and migration within the EU following the 2004 Central and East European enlargement. Employee Relations Vol.31, Nr.2
- Engbersen, Godfried och Erik Snel. 2013 Liquid migration Dynamic and fluid patterns of post-accession migration flows. i Birgit Glorius, Izabela Grabowska-Lusinska and Aimee Kuvik (eds) 2013. Mobility in Transition: Migration Patterns after EU Enlargement. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Entman, Robert M. 1993. "Framing: Toward clarification of a fractured paradigm". Journal of communication, Vol.43 Nr.4 s.51-58.
- Esaiasson, Peter - Giljam, Mikael - Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2007. Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad. Stockholm: Norstedts juridik (3rd ed.)
- Esping-Andersen, G. 1990. The three worlds of welfare capitalism. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Esping-Andersen, G. 2002. Why we need a welfare state. Oxford : Oxford University Press
- Eurostat. 2013. Hämtat den 14 februari 2014.
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>
- Färm, Göran. 2006. Ett europeiskt socialt medborgarskap. Hållbara arbetsplatser. Kalmar: Leanders Grafiska
- Geddes, Andrew. 2003. Migration and the Welfare State in Europe. The Political Quarterly Publishing Co.
- Grabowska-Lusinska, Izabela. 2013. Anatomy of post-accession migration in Glouris, Birgit – Grabowska-Lusinska, Izabela – Kuvik, Aimee. 2013. Mobility in

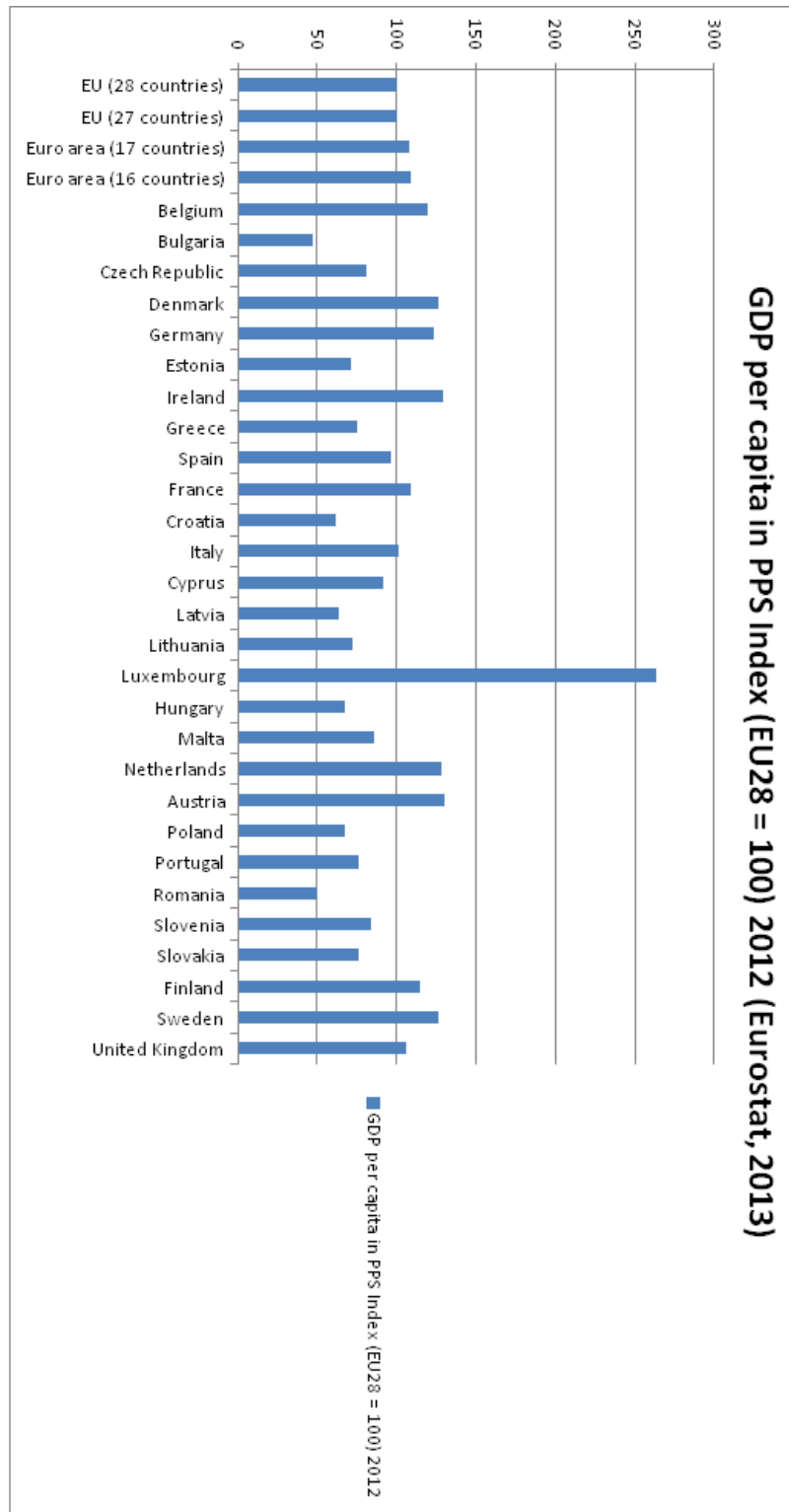
- Transition – Migration patterns after EU Enlargement. Amsterdam: Amsterdam University Press
- Glouris, Birgit – Grabrowska-Lusinska, Izabela – Kuvik, Aimee. 2013. Concepts and changing patterns in Glouris, Birgit – Grabrowska-Lusinska, Izabela – Kuvik, Aimee. 2013. Mobility in Transition – Migration patterns after EU Enlargement. Amsterdam: Amsterdam University Press
- Glouris, Birgit – Grabrowska-Lusinska, Izabela – Kuvik, Aimee. 2013:2. Concluding remarks in Glouris, Birgit – Grabrowska-Lusinska, Izabela – Kuvik, Aimee. 2013. Mobility in Transition – Migration patterns after EU Enlargement. Amsterdam: Amsterdam University Press
- Green-Pedersen, C. 2001. Welfare State Retrenchment in Denmark and the Netherlands, 1982–1998: The Role of Party Competition and Party Consensus, *Comparative Political Studies* Vol. 34
- Green-Pedersen C. & Krogstrup, Jesper 2008. Immigration as a political issue in Denmark and Sweden *European Journal of Political Research*. Volume 47, Issue 5, 610–634
- Gürleyen, Işık . 2013. Turkish Media Framings of the NATO-Led Intervention in Libya, *Ortadoğu Etütleri*, Volume 5, No 1, Juli , pp.117-139
- Hilgartner, S. & Bosk, C.L. 1988. The rise and fall of social problems: a public arenas model. *American Journal of Sociology*, 94. 53-78.
- Hooghe, Liesbet & Marks, Gary. 2001. Multi-level governance and European Integration. Lanham: Rowman & Littlefield
- Jurado, Elena & Bruzzone, Annie. 2008. Rethinking migration – work and welfare in a mobile economy. Policy network paper.
- Lahav, G. 2004. Immigration and Politics in the New Europe. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lee, Nam-Jin, McLeod, Douglas & Shah, Dhavan. 2008. Framing Policy Debates – Issue dualism, Journalistic Frames, and Opinions on Controversial Policy Issues. *Communication research*. Vol. 35. N. 5.
- Lenaerts, Koen. 2011. European Union Citizenship, National Welfare Systems and Social Solidarity. *Jurisprudencija*.
- Leska, Dusan. 2012. Politicians in an era of Globalisation and European Union Integration. *Human affairs* 22, s. 89–99
- Longhi, Nijkamp & Poot, J. 2004. A meta-analytic assessment of the effect of immigration on wages, discussion paper no. 123/3, Tinbergen Institute.
- Lorz, Oliver & Nastassine, Stanislav. 2004. Political Participation of Mobile Citizens and the Size of the Welfare State. *Economic Studies*, vol. 50, 647-662.
- Kjaer, Anne Mette. 2004. *Governance*. Cambridge: Polity Press
- Korsgaard, Ove. 2006. The Danish way how to establish the nation in the hearts of the people. In J. Campbell, J. A. Hall, & O. K. Pedersen (Eds.), *National identity and the varieties of capitalism* (pp. 133-158). Montreal, Quebec, Canada: McGill-Queen's University Press
- Korver, Ton. 2011. The Social Quality of Citizenship: Three Remarks for kindling a Debate. *International Journal of Social Quality*. Nr 1. 45-56.

- Kuvik, Aimee. 2013. "The race for global talent, EU enlargement and the implications for migration policies and processes in European labour markets" in Glouris, Birgit – Grabrowska-Lusinska, Izabela – Kuvik, Aimee. 2013. *Mobility in Transition – Migration patterns after EU Enlargement*. Amsterdam: Amsterdam University Press
- Kvist, J. 2004. "Does EU enlargement start a race to the bottom? Strategic interaction among EU member states in social policy" *Journal of European Social Policy*". Vol. 14 no. 3 301-318
- Livingstone, 1997. Clarifying the CNN effect. An examination of Media effects according to type of military intervention. Research Paper R-18 June 1997
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur
- Martinello, Marco. 2013. *Comparisons in Migration Studies*. Comparative Migration Studies, vol 1, nr 1.
- Mau, S. & Burkhardt C. 2009. Migration and Welfare State Solidarity in Western Europe. *Journal of European Social Studies* Vol. 19 Nr. 3. S. 213-219
- McQuail, Denis. 2005. *McQuails mass communication theory*. 5th edition. London: SAGE
- MOFA (Ministry of Foreign Affairs of Denmark) "Factsheet Denmark" 2007 http://dipd.dk/wp-content/uploads/2011/10/factsheet_Mass_Media.pdf
- Nickerson, N.P. 1995. Tourism and gambling content analysis. *Annals of tourism research*, 22(1) 53-66
- Nilsson, Malin (2004) "Mediernas makt över tanken" i Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur, 343-363
- Nelson, T.E; Clawson, R.A. & Oxley, Z.M. (1997). Media framing of a civil liberties conflict and its effect on tolerance. *American Political Science Review* 91(3), 567- 583.
- Nord, Lars., & Strömbäck, Jesper. (Red.) (2012) *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur AB
- Olausson, Ulrika. 2009. Global warming – global responsibility? Media frames of collective action and scientific certainty. *Public Understand Science* 18. 421-436
- Olesen & Fich. EU-borgernes adgang til sociale ydelser <http://www.ft.dk/samling/20121/almdel/euu/eu-note/47/1282284/index.htm>
- Otterup, Otto. 2005. Jag känner mig begåvad bara – om flerspråkighet och identitetskonstruktion bland ungdomar i ett multietniskt förortsområde. Göteborg: Elanders Infologistics Väst AB
- Paraschivescu, Claudia. 2013. Is Migration a Problem for EU Welfare States? What Role Can the EU Play in "Managing" Migration? *Revista română de sociologie, serie nouă, anul XXIV, nr. 5–6, p. 402–409*
- Peel, Victoria & Steen, Adam. 2007. Victims, hooligans and cash-cows: media representations of the international backpacker in Australia. *Tourism management*, 28. 1057-1067.
- Philip, Alan Butt. 1992. European Social Policy After Maastricht: The Strengthening of the Social Dimension. *Journal of European Social Policy* Nr. 2: 121-124

- Princen, Sebastiaan. 2007. Agenda-setting in the European Union: a theoretical exploration and agenda for research. *Journal of European Public Policy*, ISSN 1350-1763, 01/2007, Volym 14, Nummer 1, pp. 21 - 38
- Princen, Sebastiaan. 2011. Agenda-setting strategies in EU policy processes *Journal of European public policy*. vol:18 iss:7 pg:927 -943
- Richards, Tara – Kirkland Gillespie, Lane – Smith, Dwayne. 2014. An examination of the media portrayal of femicide-suicides: An exploratory frame analysis. *Feminist Criminology* 2014:9 (1) 24-44
- Rivenburgh, Nancy. 2011. Media framing of complex issues: The case of endangered languages. *Public understanding of Science* 22(6) 704-417.
- Robinson, Piers. 2005. *The CNN effect – the myth of news, foreign policy and intervention*. London: Routledge
- Ruist, Joakim, 2013. Östeuropéers rörlighet är lönsam för de rikare EU-länderna. <http://nationalekonomi.se/sites/default/files/NEFfiler/41-8-jr.pdf>
- Sapir, A. 2005. Globalisation and the reform of European social models. *Journal of Common Market Studies*. Vol 44, no 2, 369-390
- Schall, Carly Elizabeth. 2012. Is the Problem of European Citizenship a Problem of Social Citizenship? *Sociological Inquiry*. Vol. 82. No.1. 123-144
- Scholten, Peter. 2012. Agenda dynamics and the multi-level governance of intractable policy controversies: the case of migrant integration policies in the Netherlands. *Policy Sciences: an international journal devoted to the improvement of policy making* <http://repub.eur.nl/col/10109>
- Sinn, Hans-Werner "Risk att EU splittras" Publicerad 12 november 2012 <http://www.sydsvenskan.se/opinion/aktuella-fragor/risk-att-eu-splittras/>
- Slothuus, Rune. 2007. Framing Deservingness to Win Support for Welfare State Retrenchment. *Scandinavian Political Studies*, Vol. 30, No. 3
- Snape, Dawn – Spencer, Liz. 2003. 'The foundations of qualitative research' in J. Ritchie & J. Lewis (eds.), *Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers*, SAGE Publications, London
- Strömbäck, Jesper (2004) "Valjournalistiken och demokratin" i Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur, 267-291
- Torfining, J. 2004. *Det stille sporskifte i velfærdsstaten: en diskursteoretisk beslutningsprocesanalyse*. Aarhus: Aarhus University Press.
- Trenz Hans-Jörg, Maximilian Conrad & Grui Rosén. 2009. Impartial mediator or critical watchdog? The role of political journalism in EU constitution-making. *Comparative European Studies*.
- Zelinsky, W. 1970. The hypothesis of the mobility transition" *Geographical review* 61 (2):219-249
- van Oorschot, Wim. 2006. Making the difference in social Europe: deservingness perceptions among citizens of European welfare states. *Journal of European Social Policy* Nr. 16 Vol. 1
- Vasta, Ellie. 2004. Community, the State and the Deserving Citizen: Pacific Islanders in Australia. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. Vol. 30 No. 1

- Weber, Robert Philip. 1990. Basic content analysis 2nd ed. London: Sage publication
- Weibull, Lennat. 1982. Väljare Partier Massmedia. Empiriska studier i svensk demokrati. Stockholm: Publica
- Wolfe, A., & Klausen, J. 1997. Identity politics and the welfare state. Social Philosophy and Policy, 14(2), 213-255.
- Winberg & Lundgren, 2014 Publicerad 26 mars 2014 FP försöker vinna godhetspoäng http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/fp-forsoker-vinna-godhetspoang_3404650.svd
- Winter Jörgensen & Philips. 2000. Diskursanalys som teori och metod. Lund: Studentlitteratur
- Xu, Qingwen. 2007. Globalization, Immigration and the Welfare State: A Cross-National Comparison. Journal of Sociology & Social Welfare. Vol 34. Nr. 2
- Ålund, Aleksandra. 2007. "Migration och socialt medborgarskap". Nordisk Sosialt Arbeid Nr 4 2007, Vol 27 280-294.

Bilaga 1 - BNP/Capita i Europa

(Eurostat, 2013)

Bilaga 2 Sammanställning av Nyhetsklipp 2004-2013

Alla analyserade artiklar:

<https://www.dropbox.com/sh/s1o3w6y6w8ksz0b/AAA-b1oM6Ar2pH7Ks7DcCTRka>

Totalt 134 artiklar

Jyllands-Posten 56

Berlingske Tidende 44

Politiken 34

Thulesen Dahl: EU vil præge Thornings nytårstale	⊗ Berlingske Tidende	2013-12-30 17:07
Messerschmidt: Thorning er pinlig	⊗ Jyllands-Posten	2013-12-20 15:39
Strid om velfærdsturisme forsinket EU-aftale	⊗ Berlingske Tidende	2013-12-20 12:35
Venstre ser frem til afgørende møde om EU-aftale	⊗ Berlingske Tidende	2013-12-20 05:30
Danmark taber kampen om hjernerne	⊗ Politiken	2013-12-07 19:57
EU-aftale udskudt til efter sommerferien	⊗ Berlingske Tidende	2013-12-06 17:20
Bødskov: Kun begrænset svindel med velfærd i EU	⊗ Jyllands-Posten	2013-12-05 10:01
S om børnecheck: Vi bliver nødt til at rette os efter EU	⊗ Berlingske Tidende	2013-12-04 21:27
Nick Hækkerup: EU skal se på retten til velfærdsydelse	⊗ Jyllands-Posten	2013-11-30 11:50
Venstre ser afgørende skred i forhandlinger om ny EU-aftale	⊗ Berlingske Tidende	2013-11-22 16:27
Dokumentar: Rige danskere gemmer 150 milliarder i skattely	⊗ Politiken	2013-10-21 20:16
Bødskov glæder sig over EU-melding om velfærdsturisme	⊗ Jyllands-Posten	2013-10-08 18:41
Thorning vil forhandle velfærdsturisme	⊗ Jyllands-Posten	2013-10-08 14:54
Mindst 11 dræbt i flystyrt	⊗ Jyllands-Posten	2013-10-03 11:37
Statsministeren huskede kartoffelskrællerne	⊗ Politiken	2013-10-01 15:01
Hækkerup er klar til at tale velfærdsturisme	⊗ Jyllands-Posten	2013-09-30 10:19
Total konservativ enighed om mere skeptisk EU-politik	⊗ Politiken	2013-09-28 17:11
S: Velfærdsturisme slår ikke bund ud af økonomien	⊗ Jyllands-Posten	2013-09-23 13:04

LA: EU skal ikke blande sig i dansk kontanthjælp	Jyllands-Posten	2013-09-23 07:19
Messerschmidt håner Venstre: Nørby skal hjem og være minister	Politiken	2013-09-15 12:50
DF kræver grænseafstemning og nyt EU-forbehold	Politiken	2013-09-15 11:25
DF vil skærme Danmark med to nye EU-forbehold	Jyllands-Posten	2013-09-15 11:18
De blå skal droppe EU-populismen	Berlingske Tidende	2013-09-14 22:49
Østergaard: Dom er ikke en bombe under dansk EU-system	Berlingske Tidende	2013-09-12 21:46
Oppositionen kritiserer Østergaard for SU-nøl	Politiken	2013-09-12 11:20
EU går danske dagpenge efter i sømmene	Berlingske Tidende	2013-08-25 01:25
EU undersøger danske dagpenge	Jyllands-Posten	2013-08-24 21:45
Venstre vil begrænse velfærds-turisme	Berlingske Tidende	2013-08-09 02:16
Udlændinge på danske dagpenge	Jyllands-Posten	2013-08-09 00:02
Stadig flere østeuropæere modtager dansk kontanthjælp	Politiken	2013-07-30 17:06
Ydelser kan beskyttes mod EU-borgere	Jyllands-Posten	2013-07-18 23:53
Fakta: Her er de tre EU-domme, som udfordrer velfærdsstaten	Politiken	2013-07-18 16:44
EL kræver forbehold efter EU-dom	Jyllands-Posten	2013-07-18 15:44
Dansk Erhverv om SU-dom: Politikerne har fejlet	Politiken	2013-07-18 14:14
V og LA: SU-systemet skal laves om	Politiken	2013-07-18 13:35
Tyskland har tabt SU-sag i EU	Jyllands-Posten	2013-07-18 11:24
LA: EU-dom udhuler dansk SU og andre ydelser	Jyllands-Posten	2013-07-18 10:21
Dansk Erhverv: Politikere må reagere på ny SU-dom	Jyllands-Posten	2013-07-18 10:19
Det er umuligt at beskytte den danske velfærdsmodel	Politiken	2013-07-17 23:43
Messerschmidt: Regeringen lægger sig på ryggen som en villig hundehvalp	Berlingske Tidende	2013-07-16 11:03
EU vil ændre Danmark	Berlingske Tidende	2013-07-15 20:30
Enhedslisten: Regeringen må sætte foden ned	Berlingske Tidende	2013-07-15 11:12

K: Stop for danske velfærdsydelse til EU-borgere	Jyllands-Posten	2013-07-15 06:08
Borgerlige kræver værn mod trussel fra EU	Berlingske Tidende	2013-07-14 20:30
Ekspertter frygter udvanding af den danske velfærd	Berlingske Tidende	2013-07-14 20:30
Østarbejdere kan afskaffe børnecheck	Berlingske Tidende	2013-07-09 20:40
Uventede gæster i baggården	Berlingske Tidende	2013-07-09 20:30
S-SF til blå blok: Jeres forslag om børnecheck rammer forældre på SU	Politiken	2013-07-09 17:55
S-SF: Børnechecken som skattefradrag vil ramme skævt	Jyllands-Posten	2013-07-09 16:18
Blå blok vil gøre børnechecken til et skattefradrag	Politiken	2013-07-09 15:54
Blå blok: Gør børnechecken til et skattefradrag	Jyllands-Posten	2013-07-09 12:23
Venstre vil begrænse adgang til danske børnepenge	Berlingske Tidende	2013-07-09 07:46
Dobbelt så mange østeuropæere får børnecheck	Politiken	2013-07-08 23:07
Kristian Jensen om manglende løfter: Det er jo svært at være meget præcis	Politiken	2013-07-01 10:05
Vi må tage os sammen	Berlingske Tidende	2013-06-30 20:30
Forhandlinger om europapolitisk aftale udskudt til efter sommerferien	Politiken	2013-06-24 15:36
EU-aftale udskydes til efter sommerferien	Jyllands-Posten	2013-06-24 13:48
EU's manglende demokratiske legitimitet	Politiken	2013-06-20 00:52
V: Børnepengesag kan bremse EU-aftale med regeringen	Jyllands-Posten	2013-06-19 17:26
Enhedslisten vil sikre børnepenge til udlændinge	Jyllands-Posten	2013-06-19 15:47
Forsker: Børnepenge slår ikke velfærdsstaten ihjel	Politiken	2013-06-19 14:40
DF: Udgiften til børnecheck vil stige drastisk	Jyllands-Posten	2013-06-19 14:22
S i børnepengesag: Det her vælter ikke velfærdsstaten	Politiken	2013-06-19 13:09
Borgerlige om børnepengesag: Regeringen må lave ny værnsregel	Politiken	2013-06-19 09:28
Borgerlige raser over EU og børnecheck	Jyllands-Posten	2013-06-19 00:11
Borgerlige: Regeringen lader EU undergrave velfærdsstaten	Berlingske Tidende	2013-06-18 23:45

DF: EU undergraver det danske velfærdssamfund	🌐 Jyllands-Posten	2013-06-18 21:50
Venstre: Regeringen lægger sig fladt ned for EU	🌐 Berlingske Tidende	2013-06-18 19:55
Prøv vores tablet-udgave	🌐 Jyllands-Posten	2013-06-18 19:12
Prøv vores tablet-udgave	🌐 Jyllands-Posten	2013-06-18 17:43
Analyse: Danskerne bliver i andedammen	🌐 Berlingske Tidende	2013-05-03 22:53
Aftale forpligter regeringen til at beskytte dansk SU	🌐 Jyllands-Posten	2013-04-18 16:45
EL: EU skal holde fingrene fra SU'en	🌐 Jyllands-Posten	2013-04-03 17:23
EU tøver med at tage Rumænien og Bulgarien med i samarbejdet uden grænser	🌐 Politiken	2013-03-07 19:29
Rumænien og Bulgarien må vente på svar fra EU	🌐 Jyllands-Posten	2013-03-07 16:07
Tre EU-lande spænder ben for Bulgarien og Rumænien	🌐 Jyllands-Posten	2013-03-07 12:16
Enhedslisten: EU-dom lægger pres på vores SU-system	🌐 Jyllands-Posten	2013-02-22 22:29
EL: EU-dom kan ødelægge hele det danske SU-system	🌐 Politiken	2013-02-22 22:22
2013: Borgernes Europa	🌐 Berlingske Tidende	2012-12-08 22:32
Otte millioner unge uden job i EU	🌐 Berlingske Tidende	2012-08-07 06:10
Skal Danmark betale SU til udenlandske børn?	🌐 Jyllands-Posten	2012-02-03 17:11
Staten svigter de hjemløse østeuropæere	🌐 Politiken	2011-12-13 00:19
Det er på tide at skabe en global vækstøkonomi	🌐 Politiken	2011-10-17 00:03
Velfærd på europæisk	🌐 Berlingske Tidende	2011-09-19 06:06
Ringe forbrugerforhold koster os milliarder	🌐 Politiken	2011-06-21 03:02
Regeringen holder på rapport om optjening	🌐 Berlingske Tidende	2011-03-31 12:00
Flertal: Udlændinge skal selv betale velfærd	🌐 Berlingske Tidende	2011-03-31 06:01
VU: Optjening er pseudodebat	🌐 Berlingske Tidende	2011-03-30 12:47
Udlændinge skal optjene ret til velfærd	🌐 Politiken	2011-03-29 15:02
Løkke fastholder optjening til velfærd	🌐 Jyllands-Posten	2011-03-29 12:53

LA hjælper ikke i VKO-velfærdsstrid	🌐 Berlingske Tidende	2011-03-29 08:48
VKO-strid om optjening af velfærdsydelse	🌐 Jyllands-Posten	2011-03-29 06:51
VKO-strid om optjening af velfærdsydelse	🌐 Berlingske Tidende	2011-03-29 06:00
Fremtidens velfærd skal optjenes	🌐 Politiken	2011-03-28 03:35
Det gælder velfærdssamfundet	🌐 Jyllands-Posten	2011-03-26 03:31
Opbakning til Rønn om velfærdstrussel	🌐 Berlingske Tidende	2011-03-22 10:21
En bombe under velfærdssamfundet	🌐 Berlingske Tidende	2011-03-21 22:40
De hellige tekster	🌐 Berlingske Tidende	2011-03-12 22:45
Udgift til udlændinges SU vokser	🌐 Jyllands-Posten	2011-01-15 09:55
Leder: Velfærdsopgør bør gælde alle	🌐 Berlingske Tidende	2010-12-28 23:15
LA begejstret for mindre velfærd til udlændinge	🌐 Berlingske Tidende	2010-12-28 10:47
Støjberg: Dansk velfærd under pres	🌐 Berlingske Tidende	2010-12-27 22:43
DF kræver stop for EU-borgeres rettigheder	🌐 Jyllands-Posten	2010-10-25 06:38
EU-borgere har fuld ret til dansk velfærd	🌐 Jyllands-Posten	2010-10-24 22:43
Dansk Folkeparti danser stammedans	🌐 Berlingske Tidende	2010-09-16 08:49
DF: Nul ydelser til indvandrere i syv år	🌐 Politiken	2010-09-16 06:45
DF: Ingen ydelser til indvandrere i syv år	🌐 Jyllands-Posten	2010-09-16 06:43
Østarbejdere og dansk velfærd	🌐 Jyllands-Posten	2010-09-12 04:04
Ingen magisk tryllestav	🌐 Jyllands-Posten	2010-09-11 03:45
Bedre stillet i Danmark	🌐 Jyllands-Posten	2010-09-09 08:26
Partier vil social turisme til livs	🌐 Jyllands-Posten	2010-08-21 15:54
V vil stoppe social turisme om børnecheck	🌐 Berlingske Tidende	2010-08-21 14:14
Danmark siger nej til nomader	🌐 Politiken	2010-07-09 13:10
Konservativ strid om frit sygehusvalg i EU	🌐 Jyllands-Posten	2009-06-05 17:37

Nye hjemløse fra øst hver uge	🌐 Jyllands-Posten	2008-12-19 07:14
Nye hjemløse kommer fra øst hver uge	🌐 Politiken	2008-12-19 06:46
V: Danmark krænker patienters EU-ret	🌐 Berlingske Tidende	2008-09-15 20:43
KORT SAGT	🌐 Jyllands-Posten	2008-07-28 03:19
Kronik: Går det ufatteligt godt igen?	🌐 Jyllands-Posten	2006-08-15 04:13
Anders Fogh Rasmussen tale: Resultaternes Europa	🌐 Jyllands-Posten	2006-05-09 00:00
Retfærdig lov efterlyses	🌐 Jyllands-Posten	2006-03-03 05:14
Uddannelse er godt, især hvis det går stærkt	🌐 Berlingske Tidende	2005-11-30 04:13
Kronik: Politikerne holdt ikke deres løfter - derfor fik vi EU-nej	🌐 Jyllands-Posten	2005-06-10 05:34
Endelig en del af EU-familien	🌐 Jyllands-Posten	2004-05-01 00:03
Hver tredje klar til lønnedgang efter EU-udvidelse	🌐 Politiken	2004-04-30 00:13